

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское управление по развитию и сотрудничеству

skat Swiss Resource Centre and
Consultancies for Development

Barometrul lacunelor, contradicțiilor și constrângerilor existente în cadrul normativ aferent serviciilor de gospodărie comunală Ediția a 2-a

Chișinău, Aprilie 2022

Proiectul MĂ IMPLIC este finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și implementat de Skat Consulting Ltd.

CUPRINS

INTRODUCERE	3
Context general	3
Scopul și domeniile supuse cartografierii	3
Descrierea instrumentului.....	4
Aplicarea și valoarea practică a barometrului.....	6
I. LACUNE, CONTRADIȚII ȘI CONSTRÂNGERI IDENTIFICATE ÎN CADRUL NORMATIV AFERENT SERVICIULUI PUBLIC DE ALIMENTARE CU APĂ ȘI DE CANALIZARE (AAC)	7
Dimensiunea 1. Cadrul legal și instituțional general	7
Dimensiunea 2. Normative, standarde și indicatori de performanță	13
Dimensiunea 3. Finanțare și tarife	15
Dimensiunea 4. Managementul proprietății	19
Dimensiunea 5. Cooperarea intercomunitară	24
II. LACUNE, CONTRADIȚII ȘI CONSTRÂNGERI IDENTIFICATE ÎN CADRUL NORMATIV AFERENT SERVICIULUI DE MANAGEMENT AL DEȘEURILOR SOLIDE (MDS)	26
Dimensiunea 1. Cadrul legal și instituțional general	26
Dimensiunea 2. Normative, standarde și indicatori de performanță	29
Dimensiunea 3. Finanțare și tarife	30
Dimensiunea 4. Managementul proprietății	32
Dimensiunea 5. Cooperarea intercomunitară	36
ANEXE	38
Anexa 1. Legi, acte normative și regulamente în domeniul AAC relevante pentru crearea, organizarea, administrarea, controlul și monitorizarea prestării de servicii de AAC.....	38
Anexa 2. Legi, acte normative și regulamente în domeniul MDS relevante pentru crearea, organizarea, administrarea, controlul și monitorizarea prestării de servicii de MDS.....	41
Anexa 3. Normative ce reglementează activitatea operațională a operatorilor din domeniul AAC care necesită să fie elaborate și aprobate.....	42

Barometrul lacunelor, contradicțiilor și constrângerilor existente în cadrul normativ aferent serviciilor de gospodărie comunală Ediția a 2-a a fost realizat de o echipă de experți în cadrul Proiectului de implicare civică în guvernarea locală - MĂ IMPLIC, finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și implementat de Skat Consulting Ltd.

Opiniile exprimate în acest raport nu reprezintă poziții oficiale ale Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) sau ale Skat Consulting Ltd.

INTRODUCERE

Context general

Accesul la servicii comunale de calitate reprezintă una din necesitățile de bază ale populației, fiind în același timp și un factor important pentru dezvoltarea economică, atractivitate turistică și un mediu ambiant ecologic. Lipsa acestor servicii are un impact major asupra calității vieții și reprezintă una din cauzele care conduc la depopularea zonelor rurale din țară, or datele disponibile¹ indică o mare disparitate în accesul la serviciile respective între zonele urbane și cele rurale. Mai mult ca atât, unele servicii de gospodărie comunală sunt practic inexistente în satele/comunele din Republica Moldova. Spre exemplu, conform datelor oferite de Biroul Național de Statistică, în 2020 doar aproximativ 31% din localități rurale (260 din 832) aveau acces la serviciul public de salubritate (evacuarea deșeurilor), comparativ cu aproximativ 82% pentru mediul urban (54 localități urbane din 66)².

Conform legislației în vigoare³, responsabilitatea pentru organizarea și prestarea serviciilor publice de gospodărie comunală aparține autorităților publice locale de nivelul întâi (în continuare APL 1). Deși asigurarea cu servicii comunale reprezintă un domeniu propriu de activitate al APL 1, acestea nu pot fi lăsate singure în fața acestei sarcini dificile. Conform art. 13 al Legii 1402/2002, autoritățile publice centrale sunt responsabile de asigurarea unui cadru de politici, legal și de reglementare favorabil în domeniul respectiv. De asemenea, conform prevederilor legale, Guvernul ar trebui să sprijine APL-urile în ceea ce privește înființarea, dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor publice de gospodărie comunală, precum și dezvoltarea infrastructurii din acest domeniu. Prin urmare, atât APL, cât și autoritățile publice centrale au o responsabilitate comună în fața cetățenilor pentru asigurarea unor servicii comunale accesibile, sigure și de calitate.

În mod evident, situația actuală privind accesul și calitatea serviciilor de gospodărie comunală este cauzată de mai mulți factori. Problemele structurale și sistemice aferente guvernării locale (fragmentarea teritorială, capacități administrative și financiare limitate, potențial economic redus, depopularea, etc.) au un impact major asupra dezvoltării infrastructurii tehnico-edilitare și a serviciilor comunale. În același timp, ipoteza care a stat la baza acestui exercițiu de cartografiere este că pentru buna funcționare a serviciilor de gospodărie comunală este necesar și un cadru instituțional și normativ coerent și funcțional. Spre exemplu, lipsa unor reglementări (cum ar fi o metodologie de calcul a tarifelor) sau a unor normative ar putea să aibă un impact direct asupra sustenabilității financiare a serviciului, calității infrastructurii, etc.

Scopul și domeniile supuse cartografierii

Cadrul normativ care reglementează înființarea, organizarea și prestarea serviciilor publice de gospodărie comunală în Republica Moldova este unul vast, delimitat în multiple documente de diferit nivel: acte normative, acte administrative departamentale, normative în construcții, standarde, etc. Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402/2002 este actul legislativ de bază (cadru) care reglementează constituirea, organizarea și prestarea serviciilor comunale. În afară de aceasta, pentru unele tipuri de servicii comunale există legi speciale (cum ar fi serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, cel al energiei termice sau administrarea fondului locativ), pentru altele însă acestea deocamdată lipsesc⁴.

¹ Cum ar fi datele recensământului din 2014, datele din alte rapoarte, și datele statistice ale Biroului Național de Statistică (de exemplu <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6978>), rapoartele Curții de Conturi (de exemplu [acesta](#)), diferite strategii naționale, etc.

² <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6978>

³ A se vedea articolul 14 al Legii serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402/2002, în coroborare cu prevederile articolului 4 din legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 26.12.2006

⁴ Spre exemplu pentru serviciul comunal de gestiune a deșeurilor, deși, la moment, discuția cu autoritățile relevante indică asupra faptului că este prevăzută elaborarea unei legi speciale și în acest domeniu.

Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402/2002, cu modificările ulterioare, include următoarele servicii locale în categoria serviciilor de gospodărie comunală:

- a) alimentarea cu apă;
- b) alimentarea cu energie termică;
- c) canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale;
- d) salubritatea (managementul deșeurilor solide), înverzirea localităților;
- e) asigurarea cu transport public local;
- f) administrarea fondului locativ public și privat.

Din motive practice, în prima ediție a Barometrului exercițiul de cartografiere a fost limitat la două servicii comunale care sunt operate și prestate atât în localitățile rurale, cât și în cele urbane, și anume serviciul de alimentare cu apă și de canalizare și serviciul de management al deșeurilor solide. Pentru a permite observarea evoluției în timp, în cea de a doua ediție a Barometrului au fost selectate aceleași două servicii comunale. În același timp, metodologia respectivă, testată pentru cele două domenii menționate mai sus, ar putea fi aplicată pe viitor (inclusiv de către autoritățile publice relevante sau partenerii de dezvoltare/proiecte) pentru evaluarea similară a cadrului normativ și al altor servicii comunale.

La fel ca și în prima ediție a Barometrului, exercițiul de cartografiere în cauză urmărește identificarea lacunelor și divergențelor care împiedică sau creează incertitudini pentru prestarea într-un mod sustenabil a serviciilor comunale de calitate și accesibile. În termeni mai concreți, cartografierea se referă doar la problemele (lacunele, divergențele, etc.) care își au rădăcinile în prevederile cadrului normativ ce reglementează organizarea și prestarea serviciilor de gospodărie comunală. Problemele structurale și sistemice din domeniul guvernării locale care nu țin nemijlocit de prevederile cadrului normativ, cum ar fi lipsa capacităților umane și instituționale, insuficiența de resurse financiare, etc. nu reprezintă obiectul acestei analize.⁵

Descrierea instrumentului

Barometrul principalelor lacune, contradicții și constrângeri existente în cadrul normativ aferent serviciilor de gospodărie comunală reprezintă rezultatul exercițiului de cartografiere, care a fost realizat în baza unei analize și revizuirii documentare (strategii, legi, hotărâri, studii, articole, etc.) urmată de interviuri și discuții cu actorii relevanți (reprezentanți ai autorităților administrației publice centrale, primari și alți reprezentanți ai administrației publice locale, operatori de servicii, AMAC, experți în domeniu).

Barometrul acoperă cinci dimensiuni care cuprind cele mai importante aspecte ale creării, organizării, operării, controlului și monitorizării serviciilor de gospodărie comunală, și anume:

Dimensiunea 1: Cadrul legal și instituțional general

Dimensiunea 2: Normative, standarde și indicatori de performanță

Dimensiunea 3: Finanțare și tarife

Dimensiunea 4: Managementul proprietății

Dimensiunea 5: Cooperare intercomunitară.

Pentru fiecare dimensiune a fost compilată o listă de probleme (lacune, divergențe, etc.), însoțită de o evaluare și/sau verificare a evoluției (progres, lipsa schimbărilor sau regres) și a urgenței de soluționare

⁵ În cadrul Proiectului de implicare civică în guvernarea locală - MĂ IMPLIC aceste probleme sunt abordate separat în alte activități, cum ar fi asistența tehnică și financiară oferită APL.

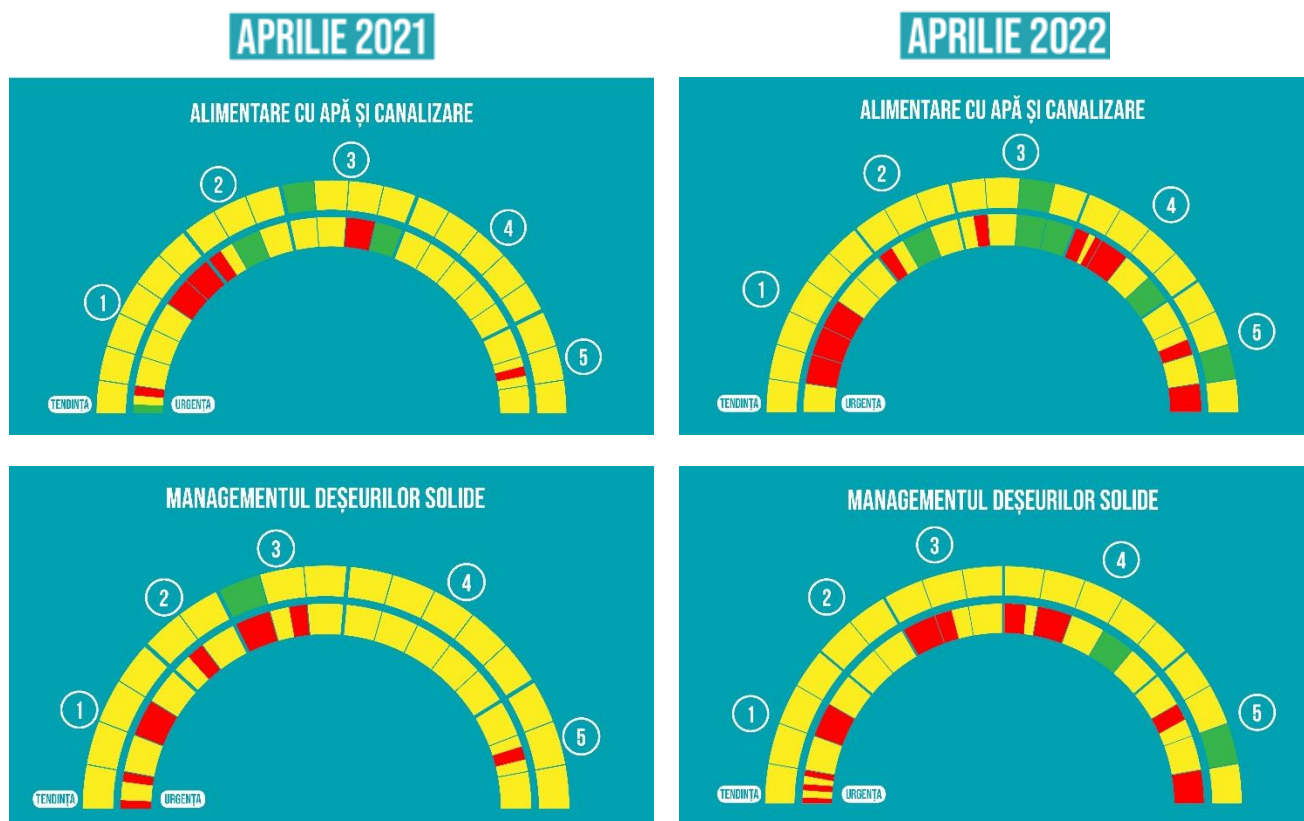
a acestora. În acest sens, în metodologia de cartografiere a fost folosită o codificare pe bază de culori atât pentru **tendință**, cât și pentru **urgența de soluționare**, după cum urmează:

Tendința	Urgența de soluționare
modificările operate în cadrul normativ în ultimele 12 luni au înrăutățit situația.	foarte urgent (situația legată de un anumit serviciu nu poate fi îmbunătățită din motivul cadrului normativ curent).
nu au fost operate modificări în cadrul normativ în ultimele 12 luni sau au fost elaborate proiectele unor acte normative dar acestea nu au fost încă aprobate.	relativ urgent (cadrul normativ nu este perfect, însă autoritățile locale reușesc să gestioneze situația sau să-i facă față).
modificările aprobate în ultimele 12 luni au îmbunătățit situația în domeniul respectiv, fiind înregistrat un progres în soluționarea unor provocări identificate în Ediția 1 a Barometrului.	nu este urgent (cadrul normativ privind aspectul respectiv nu creează probleme în practică).

În plus, pentru fiecare problemă identificată, sunt indicate după caz acțiunile necesare/recomandate de echipa de experți pentru îmbunătățirea cadrului normativ relevant sau a implementării acestuia.

Ediția a 2-a a Barometrului acoperă perioada aprilie 2021 - aprilie 2022, oferind o apreciere a tendinței (evoluției) și a urgenței soluționării provocărilor identificate cu referință la această perioadă de timp. Prima ediție a Barometrului care a fost lansată în aprilie 2021 este disponibilă pe site-ul proiectului Mă Implic⁶ și poate fi consultată pentru o viziune mai completă privind evoluția situației în domeniu.

Figura 1. Vizualizarea grafică comparativă a tendinței și urgenței problemelor/lacunelor identificate în Ediția 1 și 2 a Barometrului pentru domeniile Alimentare cu apă și canalizare și Managementul deșeurilor solide

Sursa: Elaborat de autor

⁶ <https://ma-implic.md/download/barometrul-serviciilor-de-gospodarie-comunala-aprilie2021/>

După cum o demonstrează și vizualizarea comparativă din Figura 1, dar și examinarea detaliată a constatărilor din tabelele de mai jos, situația nu a evoluat mult de la realizarea și prezentarea ediției 1 a Barometrului. Principala și cea mai majoră evoluție este de natură instituțională, constând în reorganizarea fostului Minister al Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului prin separarea Ministerului Mediului și cel al Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (în continuare MIDR). Această scindare a rezultat și într-o partajare a sferelor de competență, serviciul de alimentare cu apă și canalizare fiind atribuit MIDR, iar serviciul de gestiune a deșeurilor – Ministerului Mediului. Procesul este însoțit de unele dificultăți inerente unui proces de reformare instituțională, dar care necesită totuși un avânt pentru a finaliza procesul de tranziție și pentru a nu conduce la agravarea unor probleme din cauza neîndeplinirii eficiente a unor funcții importate, cum ar fi elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor publice.

De asemenea, în perioada supusă monitorizării au fost elaborate sau sunt în curs de elaborare un șir de acte normative, dar care în mare parte nu au fost încă adoptate de autoritățile competente (metodologia de calcul a tarifelor pentru serviciul de gestiune a deșeurilor, inițierea modificării legii 1402/2002, legii 303/2013, o lege specială pentru serviciul de gestiune deșeurilor, etc). O evoluție pozitivă o constituie și crearea Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală care abordează problema cofinanțării în proiecte cu finanțare externă menționată în prima ediție a barometrului.

În rest schimbări majore din aprilie 2021, când a fost prezentată prima ediție a Barometrului, nu au fost înregistrate. De notat faptul că pentru unele dimensiuni, cum ar fi Dimensiunea 4. Managementul proprietății, deși situația a rămas practic neschimbată de la prima ediție a Barometrului, datorită unor interviuri suplimentare cu autorități relevante și a înțelegerii mai profunde a situației, descrierea situației și a problemelor identificate a fost ajustată substanțial.

Aplicarea și valoarea practică a barometrului

Valoarea și funcția primordială a barometrului constă în oferirea unei priviri cuprinzătoare asupra problemelor relevante din cadrul normativ aferent serviciilor de gospodărie comunală asupra cărora s-ar putea axa dialogul de politici între autoritățile publice centrale și cele locale, precum și campaniile de advocacy. Pentru abordarea mai eficientă a problemelor identificate, autoritatea publică centrală cu competențe în domeniu ar putea să creeze o platformă de dialog (similar Comitetelor de coordonare externă), cu participarea autorităților publice centrale și locale, partenerilor externi, asociațiilor de profil.

Barometrul ar putea servi și ca instrument de monitorizare inter-instituțională a evoluției în timp a diferitor aspecte legate de cadrul normativ din domeniul serviciilor comunale, inclusiv în contextul reformelor din domeniul administrației publice locale. Acest tip de monitorizare ar putea să aibă un dublu impact. Pe de o parte ar putea motiva autoritățile naționale să întreprindă acțiuni pentru îmbunătățirea situației în domeniul serviciilor de gospodărie comunală. Pe de altă parte, inventarierea clară a celor mai importante provocări realizată în cadrul Barometrului ar putea contribui la identificarea intervențiilor/activităților care ar putea fi sprijinite de către partenerii de dezvoltare prin oferirea de asistență tehnică, expertiză, granturi, etc. Totodată, așa cum a fost menționat mai sus, în contextul reformei administrației publice centrale realizate în anul 2021, a fost decis și inițiat transferul de competențe în domeniul alimentării cu apă și canalizare de la Ministerul Mediului la Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale. Luând în considerare multiplele demersuri de revizuire a cadrului legal din domeniul AAC, precum și crearea unui grup de lucru în acest scop în cadrul Parlamentului Republicii Moldova, este judicioasă urgentarea proceselor de instituționalizare a noului domeniu de competențe în cadrul MIDR. În acest scop, actualul Barometru ar putea servi drept foaie de parcurs pentru noua subdiviziune ce urmează a fi creată în cadrul Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.

I. LACUNE, CONTRADICȚII ȘI CONSTRÂNGERI IDENTIFICATE ÎN CADRUL NORMATIV AFERENT SERVICIULUI PUBLIC DE ALIMENTARE CU APĂ ȘI DE CANALIZARE (AAC)

Dimensiunea 1. Cadrul legal și instituțional general

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Cadrul normativ în domeniul AAC (privire de ansamblu)	Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare este reglementat de Legea nr. 303/2013. În 2018 legea a fost actualizată mai substanțial pentru a elimina neajunsurile identificate și pentru a o adapta la acquis-ul UE ⁷ . La moment sub egida Comisiei Mediu și Dezvoltare regională a fost creat și activează un grup de lucru care are drept obiectiv examinarea legii respective și pregătirea unui proiect de lege pentru modificarea și completarea acesteia. În acest context, grupul de lucru ar putea lua în considerare constatările din acest Barometru și unele provocări menționate de actorii relevanți în cadrul interviurilor și discuțiilor. A se vedea mai multe detalii în secțiunile de mai jos.			- Susținerea activității grupului de lucru creat sub egida Comisiei parlamentare Mediu și Dezvoltare regională pentru evaluarea și modificarea legii 303/2013 (asistență tehnică și participarea activă a instituțiilor relevante); - Analiza de impact a Legii 303/2013; - Analiza funcțională a cadrului instituțional din domeniul AAC la nivel central (autorități responsabile de elaborarea și implementarea politicilor, autorități de reglementare, de control, etc.).
	Legea serviciilor publice de gospodărire comunală nr. 1402/2002 necesită o evaluare minuțioasă și o actualizare în conformitate cu evoluțiile și tendințele actuale. Astfel analiza legii relevă faptul că aspectele și mecanismele privind cooperarea intercomunitară sunt slab reflectate și încorporate în lege, în textul acesteia nu există diferențiere între APL de nivelul al unu și doi (legea operează cu noțiunea generică de "autorități publice locale"). Un alt exemplu este neclaritatea privind noțiunea de operator: pe de o parte în definiție (Art. 2) se menționează că „operator este persoană juridică...”, iar în art. 10 litera c) din aceeași lege se stipulează că operator pot fi și persoanele fizice și/sau asociații ale acestora. Pentru comparație, legea 303/2013 nu include persoanele fizice și/sau asociațiile acestora în lista operatorilor care pot gestiona serviciul de AAC (a se vedea Art. 13, alin (4)).⁸			- Evaluare legii 1402/2002 și actualizarea acesteia conform rigorilor și realităților actuale; - Corelarea legii cu alte acte legislative relevante (și viceversa), inclusiv cu cele din domeniul administrației publice locale (legea 435 și 436), cu legea 303/2013, cu Codul civil, etc. - Reflectarea mai clară a rolului organelor centrale de specialitate responsabile de domeniul serviciilor comunale, și nu doar pe cel al Guvernului; - În procesul de lucru asupra legii, examinarea oportunității creării unui Reglementator național specializat responsabil de domeniul

⁷ Legea Nr. 322 din 30.11.2018 pentru modificarea Legii nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial Nr. 86-92 din 08.03.2019

⁸ Apropos în acest fel statutul Asociațiilor Utilizatorilor de Apă care mai continuă să gestioneze serviciul de AAC în multe localități rurale rămâne incert, dar așa cum operatorii din zonele rurale nu sunt supuși licențierii la moment și nu sunt supuși reglementării de către ANRE, această formă continuă să fie utilizată contrar prevederilor legale.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	Prin urmare, la evaluarea Legii 1402/2002 și la pregătirea proiectului de lege pentru modificarea și completarea acesteia trebuie fie luate în considerare aceste inadvertențe (fie ajustarea definiției din articolul 2, fie excluderea persoanelor fizice și a asociațiilor acestora din rândul operatorilor de servicii comunale, dacă acest lucru va fi considerat oportun). Un al treilea aspect care va necesita clarificare în procesul de ajustare a legii este cel legat de atribuirea bunurilor care fac parte din sistemele publice de gospodărie comunală la domeniul public al unității administrativ-teritoriale (art. 4, alin. (2)). Mai multe detalii privind acest aspect sunt descrise la Dimensiunea 4 „Managementul Proprietății”. De menționat că la moment, conform discuțiilor cu autoritățile relevante, în contextul completării legislației din domeniul managementului deșeurilor este inițiat (cel puțin planificat) procesul de revizuire a Legii 1402/2002. Deși, revizuirea este legată de serviciul de gestiune a deșeurilor, modificările operate ar putea avea impact și asupra altor prevederi generale ale legii (aplicabile tuturor serviciilor comunale reglementate de lege).			serviciilor comunale (a se vedea mai detaliat în punctele de mai jos).
	Unele prevederi din Legea 303/2013 privind AAC sau din Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402/2002 conțin prevederi ambigue referitor la rolul APL-uri de nivelul al doilea în organizarea și prestarea serviciilor comunale (a se vedea, de exemplu, sintagma “de interes raional” sau “prestate la nivel raional” care lasă loc pentru interpretare). Articolul 4 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă și articolul 8 legea 303 definește prestarea serviciilor de AAC drept domeniul propriu de activitate al APL-urilor de nivelul întâi, prin urmare autoritățile raionale pot doar avea un rol complementar/de cooperare (de exemplu suport financiar) la inițiativa și la solicitarea APL I, orice imixtiune urmând să fie exclusă.			Includerea în legile în cauză a prevederilor care ar clarifica noțiunile de „servicii publice de gospodărie comunală de nivel/interes local sau raional” și „prestate la nivel de raion” pentru evitarea confuziilor cu privire la dreptul de constituire a serviciilor publice de gospodărie comunală respective. Dreptul de constituire a serviciilor comunale de nivel raional/regional trebuie atribuit în mod explicit APL-urilor de nivelul I, drept care este realizat de către acestea prin asociere/ cooperare intercomunitară (A.D.I, S.R.L., S.A. sau alte forme organizatorico-juridice actuale sau viitoare (de ex. A.D.I. care este încă în proces de legiferare)).

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Aspecte generale ale cadrului instituțional național în domeniul AAC	Ca urmare a reformei administrației publice centrale de specialitate din anul 2021, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a fost scindat din nou în Ministerul Mediului și Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, iar domeniul infrastructurii a fost transferat de la Ministerul Economiei către noul Minister al Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (în continuare MIDR). Delimitarea sferelor de competență între cele două ministere a rezultat în transferul domeniului alimentării cu apă și canalizare către MIDR, inclusiv aspectele ce țin de finanțarea investițiilor capitale în infrastructura serviciului și politicile și cadrul normativ. Deocamdată însă transferul întregului portofoliu de competențe în domeniul AAC către MIDR nu a fost realizat, acesta îndeplinind la moment doar atribuțiile ce țin de instrumentele de finanțare a infrastructurii în domeniu. Este necesară impulsionearea procesului de tranziție, inclusiv formarea direcției (subdiviziunii) specializate în cadrul MIDR care va fi responsabilă de AAC, elaborarea regulamentelor necesare, angajarea și instruirea personalului, etc. Un aspect important este asigurarea păstrării/preluării memoriei instituționale, ori la moment funcționarii publici care s-au ocupat anterior de acest domeniu au rămas în componența Ministerului Mediului (ar fi foarte utilă angajarea sau detașarea cel puțin a câtorva din acești funcționari în noua subdiviziune din cadrul MIDR). Pe de altă parte, aspectele legate de protecția apelor și managementul bazinelor acvatice rămâne în continuare în portofoliul Ministerului Mediului. De menționat că din punct de vedere normativ/formal, autoritatea centrală de specialitate responsabilă de politicile din domeniul AAC nu este clar stabilită în legislație. Astfel, articolul 6 din legea 303/2013 nu specifică care minister îndeplinește funcția de organ central de specialitate al administrației publice în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, iar Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale aprobat prin HG 690/2017 nu menționează în mod expres AAC printre domeniile în care ministerul realizează anumite funcții (a se vedea pct. 6 din Regulament). Odată cu transferul domeniului infrastructurii de la Ministerul Economiei către MIDR, problema delimitării competențelor în domeniul serviciilor			• Impulsionearea procesului de transfer al portofoliului de competențe din domeniul AAC de la Ministerul Mediului către MIDR; • Formarea subdiviziunii responsabile de domeniul AAC în cadrul MIDR; • Asigurarea păstrării memoriei instituționale.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	comunale între aceste două ministere, menționată în prima ediție a Barometrului, a decăzut. Totuși problema normativelor în construcții și standardelor care anterior acestei reforme instituționale era în competența Ministerului Economiei și Infrastructurii, rămâne la fel de acută și de importantă. Pe de altă parte, Ministerul Economiei rămâne responsabil de politicile din domeniul administrării proprietății publice (a se vedea punctul 6 din HG 143/2021 pentru aprobarea Regulamentului Ministerului Economiei), aspect foarte important în special în cazul proiectelor de anvergură în care o parte din infrastructura serviciilor de gospodărie comună va fi în proprietatea statului.			
Autoritatea națională de reglementare	Legea 303/2013 privind AAC a atribuit ANRE competențele de autoritate națională de reglementare în domeniul AAC. Conform articolului 7 și 32 din Legea 303/2013, activitatea ANRE este orientată spre reglementarea activității operatorilor mari (care furnizează servicii la nivel de raion, municipiu și oraș). Conform informațiilor de pe pagina web a ANRE, la moment 44 de operatori la nivel de țară sunt titulari de licență⁹, activitatea celorlalți operatori fiind necoordonată, deci, respectiv, supusă riscurilor financiare, organizaționale, etc. O incertitudine în acest sens este creată de către prevederile alin. (5) al art. 7 al acestei legi, care prevede că „operatorii care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de sat/comună dotate cu sisteme centralizate de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor uzate se supun procedurii de reglementare, de licențiere, de aprobare a tarifelor în aceleași condiții ca și operatorii care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de raion, municipiu și oraș”. În practică, acest fapt nu este acceptat și este interpretat diferit de către ANRE. Pe de altă parte, în lista celor 44 de operatori titulari de licență sus-menționați figurează și ÎM „Apă-Canal Măgdăcești” din satul Măgdăcești, raionul Criuleni, fapt care			- Clarificarea atribuțiilor ANRE în raport cu operatorii care prestează servicii la nivel de sat/comună dotate cu sisteme centralizate de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor uzate, or la moment prevederile art. 7, alin. (5) din lege nu sunt implementate. - În contextul mai general al discuțiilor privind necesitatea creării unui Regulator național responsabil de toate serviciile publice de gospodărie comună, considerarea transferării atribuțiilor îndeplinite la moment către ANRE către această agenție (a se vedea exemplul Autorității Naționale de Reglementare pentru Servicii Comunitare de Utilități Publice din România¹⁰). O instituție separată, focalizată exclusiv pe serviciile comunale (or ANRE are preponderent atribuții în domeniul energetic) ar facilita inclusiv rezolvarea problemei operatorilor mici din sate care actualmente nu sunt acoperiți de ANRE.

⁹ <https://www.anre.md/alimentare-cu-apa-si-canalizare-3-321>

¹⁰ <https://www.anrsc.ro/>

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	creează incertitudine privind modul de interpretare și aplicare a prevederilor legale de către ANRE. Un alt aspect important este că în lipsa unei monitorizări a activității tuturor operatorilor din domeniul AAC, nici una din instituțiile statului nu deține informații privitor la numărul operatorilor care prestează servicii de alimentare cu apă și canalizare în Republica Moldova (nu este o bază de date sau listă cu toți operatorii de AAC, inclusiv din sate/comune, de exemplu).			
Autoritatea de licențiere la nivel național	Conform Legii 303/2013, licențierea operatorilor de AAC la este realizată de către ANRE. Așa cum a fost menționat mai sus, ANRE supune licențierii doar operatorii mari (care furnizează servicii la nivel de raion, municipiu și oraș) și nu se implică în activitatea operatorilor mici (de la nivel rural), deși articolul 7, alin. (5) din Legea 303/2013 stabilește unele prevederi în acest sens, care nu au fost excluse la ultima modificare a legii (din 2018). Pe de altă parte, unii reprezentanți ai APL au menționat că cerințele și criteriile de licențiere a operatorilor de AAC nu sunt realiste și sunt excesive pentru operatorii de AAC din zonele rurale. Totuși, analiza condițiilor de licențiere prevăzute la articolul 32, alin. (3) din legea 303 relevă că acestea nu includ careva cerințe excesive, acestea incluzând aspecte destul de minime pentru o bună funcționare a unei persoane juridice și a unui operator de servicii care are în gestiune un serviciu public vital, inclusiv infrastructura aferentă.¹¹			Clarificarea atribuțiilor ANRE în raport cu operatorii care prestează servicii la nivel de sat/comună dotate cu sisteme centralizate de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor uzate, or la moment prevederile art. 7, alin. (5) din lege nu sunt implementate.
Controlul în domeniul AAC (exercitat de către ANRE și alte	Controlul asupra operatorilor și serviciilor de AAC este reglementat de Legea 303/2013 și de Legea 131/2012 privind controlul de stat al activității de întreprinzător (anexa legii 131/2012 include ANRE în lista autorităților care aplică legea în cauză în măsura în care aceasta nu contravine			Examinarea oportunității de a enumera concret denumirea organelor de supraveghere și control și o definire mai detaliată a domeniilor de control;

¹¹ Pentru obținerea licenței, persoanele juridice trebuie:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova;

b) să prezinte un raport financiar pentru anul precedent – în cazul persoanei juridice care activează, sau un extras din contul bancar – în cazul inițierii activității de întreprinzător;

c) să prezinte lista bunurilor domeniului public sau privat al unității administrativ-teritoriale, aferente serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, pe care le administrează și le exploatează, în cazul operatorilor care furnizează/prestează serviciul de alimentare cu apă și de canalizare;

d) să prezinte documente care confirmă că dispune de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență;

e) să prezinte avizul tehnic de înregistrare ce confirmă asigurarea metrologică a evidenței consumului de apă.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
agenții și instituții publice)	prevederilor legilor privind activitatea de control și supraveghere a acestora). Art. 9 al Legii 303/2013 menționează în mod vag (generic) organele care realizează supravegherea și controlul de stat al serviciilor de AAC, dar nu enumeră clar/concret organele de supraveghere/control și competența atribuită. Doar art. 9¹ stabilește în mod mai detaliat dreptul, procedura și tipul controlului efectuat de către ANRE.			O cartografiere mai detaliată/aprofundată a organelor de control/supraveghere și a tipurilor de controale efectuate, pentru a exclude suprapunerea domeniilor de control.
Acte permissive	Autorizația de mediu pentru folosința specială a apei în scopuri de aprovizionare cu apă este emisă de Agenția de Mediu, în conformitate cu Legea 160/2011 și legii apelor 272/2011. Totodată, conform legii 303/2013, operatorii de AAC sunt supuși licențierii, care este de asemenea un act permisiv. Respectiv, operatorul de AAC trebuie să dețină două acte permissive: licența și autorizație de folosire specială a apei (pentru captarea și pentru deversarea apei uzate). Examinând articolul 32, alin. (3) din Legea 303, în lista condițiilor pentru obținerea licenței de către operatorii de AAC nu este inclusă și condiția deținerii autorizației de mediu pentru folosința specială a apei. Aceasta ar putea fi un mecanism suplimentar de asigurare a deținerii autorizației de mediu pentru folosința specială a apei de către operatori.			Includerea în lista condițiilor pentru obținerea licenței de către operatorii de AAC prevăzute la articolul 33, alin. (3) din legea 303 a condiției de prezentare a autorizației de mediu pentru folosința specială a apei (sau obținerea automatizată a informației din sistemele informaționale relevante, nu neapărat prezentarea acesteia de către solicitantul licenței).

Dimensiunea 2. Normative, standarde și indicatori de performanță

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Normativele în construcții, standardele de calitate și parametrii tehnici (sanitari, bacteriologici, chimici pentru apa potabilă, pentru apele uzate deversate, etc.) pentru prestarea serviciului	Au fost adoptate noi normative în construcții care parțial au înlocuit vechile SNiP-uri și GOST-uri sovietice (NCM G.03.01:2017 pentru Stații de capacitate mică de epurare a apelor uzate comunale; NCM G.03.02:2015 pentru Rețele și instalații exterioare de canalizare; Regulamentul privind principiile de bază în proiectarea și construcția sistemelor exterioare de alimentare cu apă a localităților mici cu un consum sub 200 m³/zi). Cu toate acestea, actualele reglementări și normative nu abordează și nu oferă soluții pentru unele probleme specifice cu care se confruntă localitățile rurale, cum ar fi spre exemplu statutul și cerințele pentru fosele septice. În condițiile austerității financiare și a costurilor ridicate pentru sistemele clasice centralizate de canalizare și tratare a apelor uzate, precum și datorită condițiilor specifice care nu permit funcționarea la parametri optimi a unor astfel de sisteme în majoritatea localităților rurale (densitate mică a utilizatorilor per km de rețea, volum mic de ape uzate deversate, proprietăți topografice, distanțe mari de pompat, etc.), reglementarea și încurajarea utilizării foselor septice ar reprezenta o soluție temporară/tranzitorie net superioară situației actuale în care apele uzate sunt infiltrate în sol. Examinând prevederile Planului tematic de elaborare a documentelor normative în construcții pentru anul 2022, a fost planificată elaborarea unui singur normativ în domeniul alimentării cu apă și canalizării (NCM Rețele și instalații exterioare de apeduct), iar în anul 2021 nu este raportată procedura de licitații pentru nici un normativ în domeniul menționat. Lipsa progresului în elaborarea normativelor necesare, poate fi datorată unui șir de incertitudini ce urmează a fi luate în calcul și discutate între autoritățile publice centrale: - Lipsa resurselor financiare suficiente; - Lipsa participării reprezentanților autorităților publice centrale în cadrul comitetelor tehnice specializate, a căror funcție principală este inițierea de propuneri privind elaborarea/adoptarea documentelor normative în			• Îmbunătățirea procesului decizional și examinarea detaliată a solicitărilor autorităților publice centrale și a asociațiilor de profil în procesul de elaborare a Planurilor tematice anuale pentru elaborarea normativelor. • Elaborarea normativului privind construcția, întreținerea foselor septice (sau în cadrul unui document normativ separat pentru sisteme de evacuare a apelor uzate (de canalizare) de mici dimensiuni din localitățile rurale¹²). • Elaborarea Instrucțiunii privind dezinfectarea apei potabile și a apelor uzate tratate, spălarea și dezinfectarea rezervoarelor de apă și a conductelor de apă – acest document va servi drept cadru de reglementare pentru procesul de dezinfecție a apei potabile, a apelor uzate și a depozitului de nămol, spălarea și dezinfectarea rezervoarelor de apă, instalațiilor și conductelor.

¹² În cadrul proiectului EUWI + a fost elaborată o notă conceptuală privind elaborarea unui document normativ separat pentru sisteme de evacuare a apelor uzate (de canalizare) la scara mică din Republica Moldova.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	construcții noi sau modificarea/revizuirea documentelor normative în construcții existente; - Aprobarea arbitrară a deciziilor de către autoritatea publică centrală cu competențe în domeniul construcțiilor la elaborarea Planurilor tematice anuale.			
	Privitor la standardele de calitate a apei, în Legea 182/2019 privind calitatea apei potabile nu există diferențiere între APL I și la APL II, ceea ce poate crea confuzii referitor la titularul de competență sau obligație de acțiune (a se vedea, de exemplu, articolul 8, alin. 1; articolul 9, alin. 4; articolul 10, alin. 7; articolul 13, alin. 1). Nu sunt careva schimbări comparativ cu situația descrisă în prima ediție a Barometrului.			Prevederile prezentului act normativ necesită să fie ajustate pentru a delimita clar rolul APL I și cel al APL II.
Indicatorii de performanță pentru prestarea serviciului de AAC	Indicatorii-cadru de performanță pentru prestarea serviciului de AAC au fost aprobați la nivel național de către ANRE. La etapa actuală probleme și lacune specifice privind indicatorii-cadru în cauză nu au fost identificate.			Consolidarea capacităților APL de monitorizare a îndeplinire de către operatori a indicatorilor de performanță incluși în contractele de delegare a gestiunii serviciului.
Normative ce reglementează activitatea operațională a operatorilor	Un șir de normative sunt necesare și trebuie să fie elaborate pentru a aduce claritate și pentru eficientizarea activității operatorilor ce prestează servicii publice comunale sunt planificate dar până în prezent MIDR nu a dat curs acestor inițiative. În rezultatul anunțului lansat de Ministerul Mediului în procesul de achiziții pentru contractarea unei companii care să elaboreze aceste documente nu au fost înaintate careva oferte.			Elaborarea și aprobarea unui șir de norme suplimentare (a se vedea Anexa 3). Pentru aceasta este necesară identificarea resurselor financiare necesare, verificarea actualității și eventuala completare a caietului de sarcini, a specificațiilor și anunțului pentru a relansa procedura de achiziții.

Dimensiunea 3. Finanțare și tarife

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Metodologia de calcul și aprobare a tarifelor pentru serviciile de AAC	Legislația existentă, în special Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și canalizare nu prevăd posibilitatea oferirii unui aviz consultativ pentru calculul tarifelor la serviciile AAC furnizate la nivel de localități rurale. Unii primari au menționat că acest aviz ar fi deosebit de important și în special în condițiile în care consiliul local refuză ajustarea tarifelor. De asemenea lit. j¹), alin. (2), art. 14 din Legea 436/2006 privind administrație publică locală cât și lit. l), alin. (1), art. 8 din legea 303/2013 prevede posibilitatea pentru toate APL să delege către Agenție competența de aprobare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, fără vreo specificare că ar fi vorba doar de servicii prestate la nivel de raion, municipiu, oraș. Pe de altă parte, art. 7, alin. (2), lit. l) din legea 303 prevede atribuția Agenției de a aproba tarife doar pentru serviciile AAC furnizate de operatori la nivel de raion, municipiu și oraș, în cazul în care consiliile locale respective au delegat Agenției dreptul deplin de aprobare a tarifelor. Unii primari de sate/comune au menționat că și ei de asemenea ar fi dorit să delege această competență (prin decizia consiliilor locale) către ANRE, dar legea nu prevede această posibilitate. Asta deși articolul 7, alin. (5) prevede că "operatorii care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de sat/comună dotate cu sisteme centralizate de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor uzate se supun procedurii de reglementare, de licențiere, de aprobare a tarifelor în aceleași condiții ca și operatorii care furnizează/prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de raion, municipiu și oraș". În plus, cum a fost menționat mai sus, în lista operatorilor titulari de licență publicați pe pagina web oficială a ANRE este inclus și operatorul din satul Măgdăcești, Criuleni, nefiind clară decizia licențierii acestuia în raport cu alți operatori din țară. În același timp, în lege lipsește definiția noțiunii de „sistem centralizat de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor”, ceea ce lasă loc de interpretare și confuzie. Deși provocările menționate mai sus, exprimate de către reprezentanții APL rămân valide, determinarea paradigmei de dezvoltare a sectorului și			- Revizuirea procedurii/ metodologiei de avizare a calcului tarifelor de către ANRE, astfel încât la solicitarea operatorilor de AAC care activează la nivel de sat/comună și dispun de sisteme centralizate de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor uzate să fie prevăzută posibilitatea oferirii unui aviz consultativ (inclusiv cu achitarea unei taxe unice sau a unei plăți regulatorii pentru oferirea acestui aviz). - De asemenea ar trebui să fie considerată și posibilitatea de a permite delegarea competenței de aprobare a tarifelor și pentru serviciile prestate la nivel de sat/comună dotate cu sisteme centralizate. - La revizuirea legii de către grupul de lucru creat, este oportună definirea noțiunii de „sistem centralizat de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor” utilizat în textul articolului 7, alin. (5) din lege. - Totuși acțiunile propuse, pot fi realizate doar după o analiză detaliată și o interpretare a normelor juridice prevăzute la articolului 7, alin. (5) a legii 303 de către Parlamentul Republicii Moldova.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	serviciului de AAC este una primordială. Anume în sensul că în special în contextul regionalizării, atât sub aspectul infrastructurii (rețele magistrale, alimentarea preponderentă din sursele de suprafață, etc.), cât și al managementului serviciului de AAC, posibila soluție ar putea consta în absorbția sau contopirea treptată a operatorilor mici în operatori mai mari, prin cooperare intercomunitară.			
	Unii reprezentanți ai APL au menționat faptul că actuala metodologie de calcul a tarifelor pentru serviciile de AAC nu este adaptată pentru operatorii mici de AAC din zonele rurale. O analiză mai profundă a problemei relevă faptul că lipsa personalului calificat este de fapt una din cauzele principale pentru dificultatea în aplicarea metodologiei, și nu faptul că activitatea operatorilor care activează la nivel de sat/comună nu poate fi încadrată în actuala metodologie de calcul. Problema este agravată și de faptul că operatorii care activează în sate/comune nu fac parte din asociațiile de ramură (AMAC) și nu beneficiază de suport și instruiți în aceeași măsură ca și operatorii mari. În cadrul CALM a fost creat un serviciu pentru susținerea acestor operatori (SOMAS)¹³, prin urmare această opțiune ar trebuie să fie utilizată mai efectiv de către micii operatori, inclusiv în ceea ce privește creșterea capacităților (instruiri) sau concret atunci când au nevoie de suport în privința calculării tarifelor. Un aspect care ar putea impulsiona regionalizarea serviciilor, ar fi crearea unor mecanisme care ar motiva autoritățile publice locale să se asocieze în prestarea serviciilor, inclusiv introducerea unor condiții de finanțare în acest sens.			• Instruirea personalului relevant din cadrul operatorilor și a APL din sate/comune; • Adresarea la asociații și servicii specializate de suport (de exemplu AMAC sau SOMAS); • Elaborarea unor note metodologice (ghiduri) privind aplicarea metodologiei de calcul; • Contractarea serviciilor de consultanță (elaborarea unei liste de experți cu date de contact ar fi benefică); • Eventual elaborarea unei Metodologii simplificate pentru operatorii zona rurală (necesită o considerare suplimentară a oportunității); • Dezvoltarea unor mecanisme stimulatorii pentru autoritățile locale, în vederea inițierii proceselor de regionalizare a operatorilor de servicii publice de alimentare cu apă și canalizare.
Impozitarea operatorilor de AAC, a plăților și tarifelor colectate	Serviciile comunale, inclusiv AAC, prestate populației sunt scutite de TVA (articolul 103, alin. 16 din Codul fiscal al RM). În același timp, întreprinderile municipale/operatorii sunt plătitori de TVA (20%) pentru bunurile și serviciile achiziționate (materie primă, dezinfectanți, echipamente, etc).			• Examinarea oportunității aplicării scutirii TVA pentru operatorii de ACC sau cel puțin reducerea cotei TVA pentru bunurile și serviciile achiziționate (de ex. de la 20% la 8%).

¹³ Serviciului CALM de Suport al Operatorilor Mici de Apă și Sanitație

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Finanțarea investițiilor în infrastructura de AAC	În prima ediție a Barometrului era notat faptul că nu există un mecanism (fond) constituit la nivel național pentru a acoperi/ajuta la acoperirea contribuțiilor APL în cadrul proiectelor majore de investiții. Între timp a fost creat Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală, care printre altele oferă posibilitatea acoperirii costurilor de cofinanțare a APL în proiecte cu finanțare externă.			Creșterea capacităților APL de gestiune a proiectelor (inclusiv de scriere a propunerilor de proiecte).
Amortizarea activelor	Legea 303/2013 stipulează la articolul 13¹, alin. (11) că valoarea redevenței nu trebuie să fie mai mică decât amortizarea bunurilor concesionate aferente serviciului de AAC. Prevederea în cauză a fost introdusă prin 2019 prin Legea Nr. 322 din 30.11.2018 pentru modificarea Legii nr. 303/2013, scopul acesteia fiind asigurarea sustenabilității financiare a operatorilor de servicii AAC, inclusiv pentru acumularea resurselor financiare necesare pentru rambursarea împrumuturilor și pentru realizarea investițiilor în infrastructură. Deși în general prevederea în cauză este una necesară pentru o bună funcționare a serviciilor de AAC, trebuie totuși de avut în vedere impactul pe care o astfel de prevedere o poate avea asupra accesibilității tarifului și la necesitate de intervenit cu mecanismele necesare pentru asigurarea accesului la serviciu a celor vulnerabili. În plus, conform informațiilor prezentate de către reprezentanții operatorilor de AAC, odată cu introducerea prevederii în articolul 13¹ prin legea 322 din 2018 a apărut o situație foarte dificilă când calcularea uzurii (și includerea acesteia în tarif) nu mai este posibilă pentru că ar trebui să fie prevăzută și achitată redevența, care ar trebui să servească acest scop (acoperirea costurilor amortizării). Dar pe de altă parte, din toți cei 45¹⁴ de titulari de licență, doar unul are stabilită valoarea redevenței în contactul de			- Evaluarea impactului pe care îl are stabilirea unei redevențe care să acopere în totalitate amortizarea bunurilor concesionate asupra accesibilității tarifelor și, după caz, întreprinderea acțiunilor necesare pentru asigurarea accesului pentru cei vulnerabili. - Identificarea și implementarea unui mecanism de accelerare a procesului de semnare a contractelor de delegare a gestiunii serviciilor de AAC și includerea redevenței în aceste contracte. Abordarea acestei probleme de către grupul de lucru creat pentru modificarea legii 303 pentru identificarea unor posibile soluții legislative (de exemplu în cazul în care nu este prevăzută redevența, activarea unui mecanism de rezervă pentru rezolvarea blocajului).

¹⁴ Notă: în scrisoarea Agenției din 27.10.2021 se menționează 45 de titulari de licență, în timp ce pe site-ul Agenției (vizitat la data de 12.04.2022) sunt listați doar 44 <https://www.anre.md/alimentare-cu-apa-si-canalizare-3-321> .

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	delegare a gestiunii, în timp ce restul fie au contacte de delegare a gestiunii dar nu au inclusă redevența, fie în genere nici contracte de delegare a gestiunii nu au încheiate (situația conform informației prezentate de ANRE Comisiei Parlamentare Mediu și Dezvoltare Regională la 27.10.2021). Această situație este la moment un cerc vicios care conform reprezentanților operatorilor de servicii AAC va conduce la degradarea infrastructurii și reducerea capacităților operatorilor. Unii reprezentanți ai APL intervievați au justificat faptul că nu au stabilit o redevență în contractul de delegare a gestiunii serviciului încheiat cu operatorul prin faptul că conform 246/2017 au decis la repartizarea profitului net al întreprinderii municipale defalcarea unei părți din acesta în bugetul local. Totuși de menționat că conform articolului 36¹, alin. (5) al legii 303, acestea reprezintă două surse diferite ale fondului de dezvoltare, în timp ce defalcarea în bugetul local al APL în temeiul legii 246/2017 permite cheltuirea acestor bani și pentru alte domenii, nu au o destinație specială la fel ca și fondul de dezvoltare.			

Dimensiunea 4. Managementul proprietății

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
Înregistrarea obiectivelor (bunurilor) ce aparțin sistemelor de AAC	În 2014 Guvernul RM a adoptat Concepția sistemului informațional automatizat „Registrul obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară” (ROITE) ¹⁵ , iar în 2017 Parlamentul a adoptat legea cu privire la Registrul obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitară ¹⁶ . Actualmente, Agenția Servicii Publice (ASP) este în proces de selectare a dezvoltatorului pentru elaborarea platformei (sistemului informațional) necesare pentru operaționalizarea registrului. Prin urmare, la moment obiectivele de infrastructură tehnico-edilitară nu sunt supuse înregistrării (dreptului de proprietate și a altor drepturi reale). În afară de înregistrarea dreptului de proprietate, o problemă majoră legată de neînregistrarea obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitară este și neînregistrarea și lipsa informației despre zonele de protecție a acestor obiective și a interdicțiilor/grevărilor pe care acestea le presupun. Conform concepției ROITE, proprietarii terenurilor nu cunosc despre grevările impuse de legislație în zona de protecție ale acestor obiecte, din care cauză apar conflicte între proprietarii terenurilor și proprietarii obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară. De menționat că anterior, din lipsa unei clarități în domeniu, unele bunuri/obiective de infrastructură tehnico-edilitară au fost înregistrate în registrul bunurilor imobile, dar această practică este una incorectă și a fost stopată, pentru că aceste obiective nu reprezintă bunuri imobile.			- Implementarea activităților necesare pentru operaționalizarea registrului obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitară (selectarea dezvoltatorului, testarea, lansarea); - Campanie de informare pentru APL odată cu lansarea registrului;
	Nu există un mecanism clar la nivel normativ pentru delimitarea bunurilor ce fac parte din sistemele de AAC. Conform ASP, această operațiune este una premergătoare înregistrării acestor obiective în Registru și presupune elaborarea și agrearea unor liste de inventariere de către autoritățile publice vizate (APL de diferit nivel, APC), eventual însoțite de transmiterea în proprietate (HG 901/2015) .			Suport (metodic, instruirii, informațional) în elaborarea listelor de inventariere a obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitară de către autoritățile vizate.

¹⁵ Hotărârea de Guvern nr. 133 din 24.02.2014 // Monitorul Oficial nr. 53-59 din 07.03.2014

¹⁶ Legea nr. 150 din 14.07.2017 // Monitorul Oficial nr. 277-278 din 04.08.2017

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
	Nu există un mecanism clar și efectiv de transmitere în proprietatea APL a bunurilor și infrastructurii obținute din granturi / proiecte implementate de asociații, ONG-uri și alte autorități (nu direct de către APL-uri) sau construite de persoane fizice/juridice pe terenurile proprietate publică (a se vedea art. 19, alin. (4) a legii 303/2013). O situație specifică care demonstrează lacuna depistată este faptul că în suburbiile municipaliților există întovărășii pomicole unde pe terenuri publice au fost construite sistemele de infrastructură și APL nu au preluat aceste terenuri în administrarea/proprietatea sa. Operatorii din municipaliități extind numărul de beneficiari de servicii, fără a stabili mecanismul de transmitere/preluare a sistemelor de infrastructură. Mai mult ca atât, situația este și mai neclară odată cu declararea neconstituționalității prevederii "<i>gratuit la balanța</i>" de la art. 19, alin. (4) a legii 303/2013. Prin urmare, este necesară fie ajustarea prevederilor HG 901/2015, cu identificarea procedurii corecte de transmitere a costurilor investiționale către APL, fie este necesară elaborarea unui act normativ separat care să reglementeze o procedură simplificată, astfel cum a fost făcut în cazul proiectelor implementate din sursele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională sau ale partenerilor externi, dar implementate prin mecanismul specific dezvoltării regionale (HG 1235/2016).			- Este necesară elaborarea mecanismului simplificat de transmitere a sistemelor de infrastructură, eventual prin completarea HG 901/2015 și a altor acte normative relevante. - Elaborarea unor ghiduri și note metodologice ar fi de asemenea utile.
	Articolul 4, alin. (2) din legea 1402 prevede că „sistemele publice de gospodărie comunală, inclusiv terenurile aferente, fiind de folosință, interes sau utilitate publică, aparțin, prin natura lor sau potrivit legii, domeniului public al unităților administrativ-teritoriale.” În același timp, art. 2 al legii definește noțiunea de sisteme publice de gospodărie comunală ca ansamblu de construcții, instalații tehnologice, echipamente funcționale și dotări specifice, prin intermediul cărora se asigură administrarea, întreținerea în condiții de bună funcționare și eficiența tuturor componentelor domeniului locativ-comunal. Deși scopul acestor prevederi este unul nobil de a proteja aceste bunuri (bunurile domeniului public fiind inalienabile, insesizabile și imprescriptibile), în practică aceste			În contextul revizuirii legii 1402, analiza situației și clarificarea care obiective de infrastructură tehnico-edilitară și care părți ale sistemului public de gospodărie comunală sunt atribuite domeniului public – toate sau doar cele mai esențiale (cum ar fi stațiile de epurare, rețele, echipamente majore, etc.)

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
	prevederi creează unele dificultăți. În special la realizarea unor proiecte cu finanțare externă este necesară transmiterea în proprietatea APL chiar și a unor echipamente mai „neînsemnate”, nefiind posibilă transmiterea acestora direct în proprietatea operatorului. În cazul operatorilor intercomunitari aceasta este o limitare serioasă, or unele echipamente trebuie să fie împărțite pe cote părți între mai multe APL. Pe de altă parte, mulți operatori dețin în proprietate echipamente procurate de ei ca urmare a activității.			
Evaluarea bunurilor din cadrul sistemelor de AAC	Nu există o metodologie pentru evaluarea obiectelor ce aparțin sistemului de AAC (obiective de infrastructură tehnico-edilitară). Aceasta este o necesitate urgentă, întrucât în lipsa unor documente contabile primare și a altor documente necesare, este dificilă evaluarea și înregistrarea dreptului de proprietate, mai ales în contextul în care se propune un larg proces de regionalizare, ceea ce ar însemna delegarea dreptului de gestionare a serviciului și a infrastructurii aferente acestuia.			• Elaborarea unei metodologii pentru evaluarea bunurilor ce aparțin sistemului de AAC; • Oferirea suportului metodologic pentru APL și operatorii de AAC pentru realizarea procesului de evaluare a bunurilor.
Instrumente pentru păstrarea și evidența seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de AAC	Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului ¹⁷ prevede la articolele 62-65 crearea și ținerea cadastrului funcțional urban, iar ulterior Guvernul a aprobat Regulamentul privind întocmirea și ținerea cadastrului funcțional urban (HG 1300/2001). Anume acest cadastru funcțional urban ar fi trebuit să devină baza informațională pentru păstrarea datelor referitoare la obiectele tehnico-edilitare (de exemplu poziționare, diametre, materiale, stare, capacități, inventariere, etc. – a se vedea pct. 3.4 și 3.5 din regulamentul sus-menționat). Din varii motive, cadastru funcțional urban nu a fost creat și nu reprezintă un sistem funcțional. Legea prevede că APL asigură, din mijloacele bugetelor locale, întocmirea și ținerea cadastrului funcțional urban pentru teritoriile administrate de ele. Conform regulamentului însă responsabili pentru crearea cadastrului funcțional urban sânt: la nivel național - autoritatea publică centrală în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului, la nivel regional și local - autoritățile publice locale (organele locale de arhitectură			• Elaborarea unui studiu pentru determinarea situației în domeniul cadastrului funcțional urban, confirmarea necesității instrumentului în lumina altor instrumente/platforme existente, determinarea instituțiilor centrale responsabile, eventual elaborarea unui program național/foi de parcurs pentru crearea sistemului.

¹⁷ Legea nr. 835 din 17.05.1996 // Monitorul oficial nr. 1-2 din 02.01.1997

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
	și urbanism). Principalele cauze care ar explica faptul neînstituirii cadastrului funcțional urban pot fi menționate lipsa resurselor financiare și a personalului calificat în APL, lipsa unei ghidări și inițiative din partea organelor centrale de specialitate, etc. Totuși, cu suportul diferitor proiecte au fost pilotate unele platforme/instrumente care cuprind anumite seturi de date (de exemplu gislocal.md elaborat de ANRF cu suportul proiectului Comunitatea Mea implementat de IREX cu finanțarea USAID), dar acestea de departe nu includ toate seturile de date prevăzute de HG 1300/2001.			
	Cadrul legal și de reglementare nu definește condițiile și parametrii pentru ca seturile de date să fie prezentate în formă digitală. De asemenea lipsește un mecanism de responsabilizare și penalizare pentru ne reprezentarea sau prezentarea în format nepotrivit a seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de AAC, precum și pentru neîndeplinirea condițiilor de păstrare și arhivare a seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de AAC.			• Pregătirea unui proiect de lege pentru Includerea cerinței/obligației de a crea și menține un instrument digital pentru păstrarea seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de AAC precum și a cerinței de a prezenta seturile de date în formă digitală la darea în exploatare a noilor obiective.
Evidența obiectelor de infrastructură din cadrul sistemelor de AAC	Evidența obiectelor ce aparțin sistemelor de AAC trebuie să fie asigurată de către proprietarul bunurilor sau de către operatorul de servicii căruia i-a fost delegată gestiunea serviciului și a infrastructurii aferente.¹⁸ Legea 1402/2002 prevede la articolul 5, alin. (1) faptul că sistemele publice de gospodărie comunală cu terenurile aferente se inventariază și evidența lor se ține în cadastrele imobiliar-edilitare, organizate la nivelul unităților administrativ-teritoriale conform legii, în vederea identificării, înregistrării și reprezentării pe hărți și planuri cadastrale, precum și în documentația de urbanism și amenajare a teritoriului. Careva probleme specifice privind cadrul normativ referitor la evidența bunurilor aferente serviciilor de gospodărie comunală nu au fost identificate, însă în practică nu toate APL îndeplinesc eficient această funcție. Pe de altă parte, atunci când APL încheie contractul de delegare a gestiunii serviciului cu operatorul, în mod obligatoriu este anexat			• A se vedea recomandările de mai sus referitoare la cadastrul funcțional urban, în calitate de instrument pentru evidența obiectelor de infrastructură din cadrul sistemelor de gospodărie comunală (tehnico-edilitare).

¹⁸ Evidența contabilă a bunurilor (activelor) este o funcție economico-financiară și nu trebuie confundată cu înregistrarea dreptului de proprietate asupra acestor bunuri.

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
	inventarul bunurilor mobile și imobile, proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale aferente serviciului furnizat/prestat. Evidența obiectelor de infrastructură din cadrul sistemelor publice de gospodărie comunală este legată și de subiectul cadastrului funcțional urban descris mai sus, dar poate avea loc și în alte forme, inclusiv în softuri specializate sau liste/tabele simple (Word, Excel, etc.).			

Dimensiunea 5. Cooperarea intercomunitară

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Cadrul legal general privind cooperarea intercomunitară în general și în domeniul AAC	Cadrul normativ referitor la cooperarea intercomunitară este general și lipsesc mecanisme clare pentru inițierea, dezvoltarea și pentru finalizarea unei cooperări intercomunale. Nu există o lege specială privind cooperarea intercomunală, există câteva prevederi specifice în Legea privind administrația publică locală și în Legea serviciilor publice de gospodărire comunală referitoare la cooperarea intercomunală. — <u>De asemenea, la nivelul administrației publice centrale nu există o instituție clar mandată cu dezvoltarea politicilor și legislației în domeniul cooperării intercomunitare sub aspect general și transversal (fiecare minister abordează tangențial acest aspect din perspectiva domeniilor pe care le au în gestiune).</u>			În Parlament a existat o inițiativă legislativă cu referire la Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI), dar acesta nu a fost examinat de Parlament în plen (nici într-o lectură).¹⁹ Este necesară promovarea proiectului (eventual de reînregistrat dacă a devenit nul în urma realegerii legislativului), precum și elaborarea unui studiu privind necesitatea dezvoltării cadrului legal favorabil cooperării intercomunitare.
Formele juridice de instituționalizare a cooperării intercomunale	Schimbările recente în codul civil au exclus forma juridică de uniune a persoanelor juridice care era folosită de unele unități administrativ-teritoriale în scopul constituirii asociațiilor de dezvoltare intercomunitară (de exemplu asociația pentru gestionarea deșeurilor în Regiunea de Dezvoltare Sud).			Identificarea formei organizatorico-juridice care ar putea fi folosite de APL pentru crearea asociațiilor intercomunitare fără scop lucrativ. Promovarea proiectului de lege privind ADI-urile înregistrat în Parlamentul RM, cu îmbunătățirile sugerate în procesul de avizare și consultare.
	Aprobarea noii legi privind întreprinderile de stat și municipale și practicile ulterioare fac imposibilă înregistrarea întreprinderilor municipale cu mai mult de un fondator, iar aceasta a fost principala formă juridică/instituțională folosită de APL-uri în scopul inițierii cooperărilor intercomunale.			Modificarea legii cu privire la întreprinderile de stat și municipale pentru a oferi posibilitatea mai multor APL-uri să fondeze în comun o întreprindere municipală (întreprindere municipală cu mai mulți fondatori) așa cum se practica până la adoptarea legii în baza regulamentului model cu privire la întreprinderile municipale.

¹⁹ <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelelegislative/tabid/61/LegislativId/5211/language/ro-RO/Default.aspx>

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Stimulente pentru cooperarea intercomunală	Cadrul normativ și sistemul financiar/fiscal în vigoare nu oferă careva stimulente pentru cooperarea intercomunitară. Totuși crearea Fondului de dezvoltare regională și locală este o evoluție pozitivă, pentru că atât pentru proiectele dezvoltare regională, cât și locală se oferă un anumit punctaj pentru proiectele intercomunitare.			Examinarea oportunității de creare și a unor mecanisme de stimulare a proiectelor de cooperare intercomunitară, cum ar fi acordarea de prioritate în cadrul concursurilor de proiecte finanțate din fondurile naționale, posibile facilități fiscale, etc.
Mecanisme de asigurare a durabilității proiectelor de cooperare intercomunitară	Multe inițiative de cooperare intercomunitară, finanțate de donatori sau din fonduri naționale eșuează după o scurtă perioadă (de exemplu consiliul local refuză acceptarea deșeurilor din alte localități partenere, desfacerea acordului de cooperare, etc).			Identificarea unor măsuri de monitorizare a proiectelor de cooperare intercomunitară finanțate din fonduri naționale și de către partenerii de dezvoltare, responsabilizarea APL-urilor participante pentru a asigura durabilitatea proiectelor respective.

II. LACUNE, CONTRADICȚII ȘI CONSTRÂNGERI IDENTIFICATE ÎN CADRUL NORMATIV AFERENT SERVICIULUI DE MANAGEMENT AL DEȘEURILOR SOLIDE (MDS)

Dimensiunea 1. Cadrul legal și instituțional general

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Cadrul normativ în domeniul MDS (privire de ansamblu)	Organizarea și prestarea serviciului de MDS nu este reglementată de o lege specială. Legea 209/2016 privind deșeurile este concentrată asupra măsurilor necesare pentru protecția mediului și a sănătății publice prin prevenirea sau reducerea efectelor adverse ale generării și managementului deșeurilor și prin reducerea efectelor generale ale utilizării resurselor și sporirea eficienței utilizării acestora, <u>însă aceasta nu reglementează în detaliu organizarea, funcționarea, administrarea serviciului public de MDS.</u> Conform discuțiilor cu autoritățile de resort, la moment este în proces elaborarea unei legi cu privire la serviciul public de gestiune a deșeurilor.			Este necesară fie modificarea/completarea Legii 1402/2002 care în calitate de lege-cadru reglementează principiile de bază pentru organizarea serviciilor comunale, fie elaborarea unei noi legi care ar reglementa organizarea și funcționarea serviciilor de MDS (totuși cea mai bună variantă este elaborarea și adoptarea unei legi separate dedicate serviciului de gestiune a deșeurilor și ajustarea legii 1402 doar acolo unde este necesar din perspectiva generală a tuturor serviciilor comunale).
	În articolul 11 al Legii 209/2016 privind deșeurile nu este specificat și nu se face o delimitare între diferite nivele ale administrației publice locale.			Revizuirea articolului 11 din legea deșeurilor cu specificarea concretă a competențelor APL 1 și APL 2 (dacă acestea din urmă au careva competențe în domeniu).
	La moment legea prevede excepție de la regula delegării prin concurs a gestiunii serviciilor comunale doar pentru serviciul de alimentare cu apă și de canalizare, în cazul operatorilor cu capital integral public, caz în care delegarea poate avea loc direct acestor operatori. Pentru serviciul public de gestiune a deșeurilor această excepție nu este prevăzută. În contextul creării operatorilor regionali în regiunile de management al deșeurilor create conform strategiei naționale de gestiune a deșeurilor, este imperios necesară asigurării unei excepții similare pentru acești operatori (care vor fi cu capital integral public). Așa cum programele de finanțare realizate cu suportul BERD și BEI presupun un program amplu de consolidare a capacităților operatorului, este necesar ca operatorul să fie cunoscut, să existe o stabilitate și o siguranță în privința			Amendarea legii 1402/2002 (art. 21, alin (2)) pentru asigurarea posibilității de delegare directă (fără concurs) a serviciului de gestiune a deșeurilor operatorilor regionali creați în regiunile de gestiune a deșeurilor stabilite conform strategiei naționale. Excepția urmează se fie inclusă și în legea specială privind serviciul de gestiune a deșeurilor care va fi elaborată. Este important ca anume să fie asigurată excepția doar pentru acești operatori regionali, și nu și pentru operatorii mici creați de fiecare APL în parte, pentru a încuraja și a avea un instrument

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	operatorului, ori selectarea acestuia prin concurs va face imposibil acest lucru și va aduce multe riscuri.			în plus de a motiva APL să devină parte a sistemului creat în regiunile de management al deșeurilor.
	În articolul 9, punctul c) al Legii 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător se menționează că autoritățile raionale împreună cu autoritățile locale de mediu supraveghează și coordonează activitatea primăriilor (APL 1) [...] în domeniul depozitării și procesării deșeurilor de producție și a deșeurilor menajere. Prevederea în cauză nu corespunde întru totul cu prevederile articolului 6 al Legii 436/2006 care stipulează că nu există relații de subordonare între autoritățile publice de nivelul întâi și cele de nivelul doi ale administrației publice locale.			Conform prevederilor legislative, în cazul unor legi cu aceeași putere, se aplică prevederile ultimii legi / amendamente care au fost aprobate. Totuși pentru o mai bună coerență a cadrului normativ, este necesară ajustarea prevederilor în cauză în spiritul art. 6 din legea 436/2006.
	O lacună majoră identificată în cadrul normativ actual este lipsa unei soluții legislative și instituționale eficiente pentru problema locuitorilor care refuză să încheie contracte pentru serviciul de evacuare a deșeurilor. Reprezentanții APL au semnalat multiple situații în care locuitorii refuză să semneze astfel de contracte motivând că ei nu produc gunoi, îl îngroapă, etc. și nu au pentru ce să plătească. Luând în considerare practica comparativă a altor țări care au introdus mecanisme care automatizează semnarea unor contracte de evacuare a deșeurilor (nu există opțiunea de a nu semna un contract), este imperios necesară abordarea acestei problematice și posibila ajustare a cadrului normativ.			Este necesară completarea legii nr. 209 și eventual a legii 1402 prin care să fie incluse prevederi, care ar stipula că în cazul existenței unui serviciu comunal (apă, canalizare sau MDS) populația este obligată să încheie contracte de evacuare a deșeurilor, în caz contrar sunt aplicate amenzi pentru prejudicii aduse mediului.
Cadrul instituțional național în domeniul MDS	Ca urmare a separării celor două ministere din fostul MADRM, domeniul gestiunii deșeurilor a fost atribuit Ministerul Mediului, atât sub aspectul infrastructurii, cât și a politicilor și cadrului normativ din domeniu. Spre deosebire de domeniul AAC, în privința MDS articolul 9 din legea deșeurilor 209/2016 stipulează expres care este autoritatea competentă căreia îi revin atribuții și responsabilități în ceea ce privește regimul gestionării deșeurilor. Totuși legea nu a fost încă ajustată după reforma administrației publice centrale din 2021, în lege mai este încă menționat MADRM, și nu Ministerul Mediului. Pe de altă parte, la fel ca și în cazul AAC, Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului			Ajustarea articolului 9 din legea 209/2016 și a regulamentului ministerului (HG 145/2021) pentru a stabili în mod clar calitatea de instituție a administrației publice centrale responsabilă de politicile din domeniul gestiunii deșeurilor, inclusiv a serviciului public de gospodărie comunală de management al deșeurilor.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
	Mediului aprobat prin HG 145/2021 ²⁰ nu menționează în mod expres MDS printre domeniile în care ministerul realizează anumite funcții (vezi pct. 6). Regulamentul totuși menționează în structura aparatului central al ministerului Direcția politici de management al deșeurilor și substanțelor chimice.			
Autoritatea națională de reglementare	Deși nu există o instituție care să reglementeze propriu-zis serviciile publice respective, așa ca în cazul AAC, în 2019 anumite funcții de reglementare în domeniul MDS au fost atribuite Agenției Mediu (eliberarea autorizației de mediu). Conform discuțiilor cu autoritățile relevante, în proiectul legii privind serviciul public de gestiune a deșeurilor urmează să fie instituită o agenție de reglementare și în acest domeniu (și că cel mai probabil funcția urmează să fie de asemenea preluată de ANRE).			- Necesitatea identificării instituției responsabile de reglementare este relativ urgentă, iar inexistența acestora creează confuzii și lipsa unui cadru național unic de elaborare a unor standarde pentru asigurarea unui management eficient și creează divergențe privitor la: - Standarde de calitate; - Evaluarea calității serviciilor; - Lipsa procedurilor de licențiere a operatorilor; - Lipsa unui cadru clar de tarificare care va contribui la asigurarea durabilității și calității serviciilor.
Licențierea sau autorizarea activităților de MDS	Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător nr. 160/2011 prevede următoarele cerințe: - licență pentru colectarea, depozitarea, prelucrarea, marketingul și exportul deșeurilor și reziduurilor de metale neferoase, bateriilor și acumulatorilor uzați, inclusiv în formă procesată (emisă de Agenția Servicii Publice); - Autorizația de mediu pentru managementul deșeurilor (emisă de Agenția Națională de Mediu); A se vedea comentariile de mai sus cu privire la existența autorizației și licenței în domeniul AAC.			Lipsa unei instituții de reglementare reprezintă de fapt pentru moment una din cele mai acute probleme, care afectează calitatea serviciilor prestate și durabilitatea investițiilor. Este necesară identificarea instituției care ar putea prelua aceste funcții.

²⁰ Hotărârea de Guvern nr. 145 din 25.08.2021 // Monitorul oficial nr. 206-208 din 01.09.2021

Dimensiunea 2. Normative, standarde și indicatori de performanță

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Normative în construcții și standardele de calitate pentru prestarea serviciului de MDS	La nivel național există regulamente specializate pentru managementul unor tipuri concrete de deșeuri (medicale, dispozitive electrice și electronice, baterii și acumulatori, deșeuri periculoase, etc.), însă nu există standarde de calitate pentru deșeurile municipale/menajere.			- Este necesară aprobarea următoarelor regulamente (sau regulamente-cadru): - Cu privire la organizarea și funcționarea serviciilor MDS - Cu privire la depozite - Cu privire la uleiurile uzate - Cu privire la anvelopele uzate - Cu privire la vehiculele scoase din uz
	La moment poate fi constatată lipsa standardelor și normativelor pentru depozitele de deșeuri. Deși în procesul elaborării primei ediții a Barometrului autoritatea cu competențe în domeniul construcțiilor menționa că până la sfârșitul anului 2021, normativele în construcții necesare pentru construcția poligoanelor/depozitelor regionale pentru deșeuri municipale vor fi elaborate, putem atesta că acestea nu au fost incluse în Planul tematic de elaborare a normativelor în construcții pentru anul 2021. Doar în anul 2022, acest document include elaborarea Normativului metodico-organizatoric "Elaborare – proiectare depozite de deșeuri" în acest sens, fiind lansată și procedura de achiziții publice.²¹			Este necesară și urgentă elaborarea normativelor de construcție a poligoanelor regionale pentru depozitarea deșeurilor și a stațiilor de transfer, mai ales în contextul proceselor de implementare a proiectelor investiționale în domeniul deșeurilor, finanțate din acordurile de finanțare cu Banca Europeană pentru Investiții și Banca Europeană pentru Investiții și Reconstrucții.
Indicatorii de performanță pentru prestarea serviciilor în domeniul MDS	Nu sunt elaborați și aprobați la nivel național indicatori-cadru de performanță pentru serviciul de management al deșeurilor solide.			În domeniul deșeurilor nu este identificată instituția care ar asigura licențierea / reglementarea și controlul companiilor prestatoare de servicii publice în domeniul deșeurilor, aceste funcții fiind distribuite incert în cadrul diferitelor acte normative.

²¹ https://midr.gov.md/files/shares/Plan_de_achizitii_in_domeniul_construcțiilor_2022_semnat.pdf

Dimensiunea 3. Finanțare și tarife

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Metodologia de calcul și aprobare a tarifelor pentru serviciile de MDS	Nu există o metodologie de calcul și aprobare a tarifelor pentru managementul deșeurilor solide, pentru colectarea deșeurilor. Este de menționat că sunt două modele pentru finanțarea serviciului – în baza unui tarif pentru serviciile prestate în baza contractelor cu utilizatorii și în baza unei taxe locale – taxa pentru salubritate, instituită pentru colectarea deșeurilor (fără contracte între operator și utilizatori). În ambele cazuri, mărimea taxei/tarifelor este stabilită de către consiliul local. Cu susținerea partenerilor de dezvoltare a fost elaborat un proiect de metodologie de calcul. A fost elaborat raportul de evaluare a impactului de reglementare. Urmează să fie aprobată prin hotărâre de Guvern.			- Este necesară finalizarea și aprobarea Metodologiei de calcul a tarifelor, dar și a mecanismului de aprobare și aplicare, inclusiv trebuie identificată instituția care ar asigura realizarea acestor activități. Este importantă elaborarea unui Ghid pentru APL și ar fi important să fie asigurată și instituirea unor cursuri în cadrul AAP care ar crește capacitățile APL atât pentru calculul tarifelor la AAC cât și la MDS. - Totodată, cu suportul GIZ Moldova și a Oficiului Regional Vest al GIZ Germania, în cadrul unui proiect de colaborare cu I.P. „Unitatea de implementare a proiectelor de mediu”, urmează a fi înaintate un șir de propuneri privitor la constituirea unei asociații patronale a operatorilor în domeniul deșeurilor, similar AMAC în domeniul AAC, aspect care ar putea crea o platformă necesară de suport pentru APL.
Impozitarea operatorilor de MDS, a plăților și tarifelor colectate	Serviciile comunale, inclusiv de MDS, prestate populației sunt scutite de TVA (articolul 103, alin. 16 din Codul fiscal al RM). În același timp, întreprinderile municipale/operatorii sunt plătitori de TVA (20%) pentru bunurile și serviciile achiziționate (materie primă, dezinfectanți, echipamente, etc).			Examinarea oportunității aplicării scutirii TVA pentru operatorii de MDS sau cel puțin reducerea cotei TVA pentru bunurile și serviciile achiziționate (de ex. de la 20% la 8%).
	Este o situație specifică atunci când serviciul de MDS este prestat în baza unei taxe locale pentru salubritate și nu în baza contractelor individuale semnate cu beneficiarii – articolul 103, alin. 16 din Codul fiscal al RM prevede scutirea de TVA numai pentru serviciile prestate populației, în timp ce în formatul dat prestatorul de servicii nu semnează un contract cu populația, iar APL și serviciile nu beneficiază de scutire.			Modificarea art. 103, alin 16 din Codul fiscal astfel încât să fie expres prevăzută și situația când serviciile sunt prestate în baza taxei de salubritate și prin urmare nu sunt încheiate contracte cu beneficiarii casnici.

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Finanțarea investiții în infrastructura de MDS	În prima ediție a Barometrului era notat faptul că nu există un mecanism (fond) constituit la nivel național pentru a acoperi/ajuta la acoperirea contribuțiilor APL în cadrul proiectelor majore de investiții. Singura sursă de finanțare a proiectelor în domeniul MDS este Fondul Ecologic Național, care însă din cauza unor proceduri tergiversate de finalizare a studiilor de fezabilitate pentru cele 8 regiuni de management al deșeurilor, a avut o finanțare redusă a proiectelor din domeniu. Totodată, în prezent se elaborează un nou cadru de reglementare, conform căruia Fondul va avea denumirea de Fondul Național de Mediu și va stabili noi reguli de finanțare pentru programe de protecție a mediului și schimbări climatice. Trebuie de menționat însă că actualmente, Fondul Ecologic Național nu are mecanisme de cofinanțare a proiectelor finanțate din surse externe, fapt care urmează a fi ajustat, luând în considerație că domeniul MDS nu este eligibil pentru finanțare din sursele Fondului Național pentru Dezvoltare regională și Locală. La moment, cu suportul BERD și BEI sunt în proces de finalizare studiile de decalaj (Gap analysis) pentru actualizarea studiilor de fezabilitate pentru 3 regiuni de gestionare deșeurilor (1, 5 și 8), urmând ca Guvernul să angajeze un credit de la aceste instituții de finanțare pentru realizarea proiectelor de infrastructură și edificarea sistemelor de management al deșeurilor în aceste trei zone.			- Creșterea capacităților APL de gestiune a proiectelor (inclusiv de scriere a propunerilor de proiecte); - Asigurarea suportului pentru APL din sursele Fondului Ecologic Național pentru co-finanțarea proiectelor finanțate din surse externe.

Dimensiunea 4. Managementul proprietății

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
Înregistrarea obiectivelor (bunurilor) ce aparțin sistemelor de MDS	În 2014 Guvernul RM a adoptat Concepția sistemului informațional automatizat „Registrul obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară” ²² , iar 2017 Parlamentul a adoptat legea cu privire la Registrul obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitară ²³ . Actualmente Agenția Servicii Publice (ASP) este în proces de selectare a dezvoltatorului pentru elaborarea platformei (sistemului informațional) necesare pentru operaționalizarea registrului. Prin urmare la moment obiectivele de infrastructură tehnico-edilitară nu sunt supuse înregistrării (dreptului de proprietate și a altor drepturi reale). În afară de înregistrarea dreptului de proprietate, o problemă majoră legată de neînregistrarea obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitare este și neînregistrarea și lipsa informației despre zonele de protecție a acestor obiective și a interdicțiilor/grevărilor pe care acestea le presupun. Conform concepției ROITE, proprietarii terenurilor nu cunosc despre grevările impuse de legislație în zona de protecție ale acestor obiecte, din care cauză apar conflicte între proprietarii terenurilor și proprietarii obiectelor de infrastructură tehnico-edilitară. De menționat că anterior, din lipsa unei clarități în domeniu, unele bunuri/obiective de infrastructură tehnico-edilitară au fost înregistrate în registrul bunurilor imobile, dar această practică este una incorectă și a fost stopată, pentru că aceste obiective nu reprezintă bunuri imobile.			- Implementarea activităților necesare pentru operaționalizarea registrului obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitară (selectarea dezvoltatorului, testarea, lansarea) - Campanie de informare pentru APL odată cu lansarea registrului;
	Nu există un mecanism clar la nivel normativ pentru delimitarea bunurilor ce fac parte din sistemele de MDS. Conform ASP, această operațiune este una premergătoare înregistrării acestor obiective în Registru și presupune elaborarea și agrearea unor liste de inventariere de către autoritățile publice vizate (APL de diferit nivel, APC), eventual însoțite de transmiterea în proprietate (HG 901/2015).			Suport (metodic, instruirii, informațional) în elaborarea listelor de inventariere a obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitară de către autoritățile vizate.

²² Hotărârea de Guvern nr. 133 din 24.02.2014 // Monitorul Oficial nr. 53-59 din 07.03.2014

²³ Legea nr. 150 din 14.07.2017 // Monitorul Oficial nr. 277-278 din 04.08.2017

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
	Nu există un mecanism clar și efectiv de transmitere în proprietatea APL a bunurilor și infrastructurii obținute din granturi / proiecte implementate de asociații, ONG-uri și alte autorități (nu direct de către APL-uri) sau construite de persoane fizice/juridice pe terenurile proprietate publică. Prin urmare, este necesară fie ajustarea prevederilor HG 901/2015, cu identificarea procedurii corecte de transmitere a costurilor investiționale către APL, fie este necesară elaborarea unui act normativ separat care să reglementeze o procedură simplificată, astfel cum a fost făcut în cazul proiectelor implementate din sursele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională sau ale partenerilor externi, dar implementate prin mecanismul specific dezvoltării regionale (HG 1235/2016).			- Este necesară elaborarea mecanismului simplificat de transmitere a sistemelor de infrastructură, eventual prin completarea HG 901/2015 și a altor acte normative relevante. - Elaborarea unor ghiduri și note metodologice ar fi de asemenea utile.
Evaluarea bunurilor din cadrul sistemelor de MDS	Nu există o metodologie pentru evaluarea obiectelor ce aparțin sistemului de MDS (obiective de infrastructură tehnico-edilitară). Aceasta este o necesitate urgentă, întrucât în lipsa unor documente contabile primare și a altor documente necesare, este dificilă evaluarea și înregistrarea dreptului de proprietate, mai ales în contextul în care se propune un larg proces de regionalizare, ceea ce ar însemna delegarea dreptului de gestionare a serviciului și a infrastructurii aferente acestuia.			- Elaborarea unei metodologii pentru evaluarea bunurilor ce aparțin sistemului de MDS; - Oferirea suportului metodologic pentru APL și operatorii de MDS pentru realizarea procesului de evaluare a bunurilor.
Instrumente pentru păstrarea și evidența seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de MDS	Legea privind principiile urbanismului și amenajării teritoriului ²⁴ prevede la articolele 62-65 crearea și ținerea cadastrului funcțional urban, iar ulterior Guvernul a aprobat regulamentul privind întocmirea și ținerea cadastrului funcțional urban (HG 1300/2001). Anume în acest cadastru funcțional urban ar fi trebuit să devină acea bază informațională pentru păstrarea datelor referitoare la obiectele tehnico-edilitare (de exemplu poziționare, diametre, materiale, stare, capacități, inventariere, etc. – a se vedea pct. 3.4 și 3.5 din regulamentul sus-menționat). Din varii motive, cadastru funcțional urban nu a fost creat și nu reprezintă un sistem funcțional. Legea prevede că APL asigură, din mijloacele bugetelor locale, întocmirea și ținerea cadastrului funcțional urban pentru teritoriile administrate de ele. Conform regulamentului însă responsabili pentru crearea cadastrului funcțional urban sânt: la nivel național - autoritatea			Elaborarea unui studiu pentru determinarea situației în domeniul cadastrului funcțional urban, confirmarea necesității instrumentului în lumina altor instrumente/platforme existente, determinarea instituțiilor centrale responsabile, eventual elaborarea unui program național/foi de parcurs pentru crearea sistemului.

²⁴ Legea nr. 835 din 17.05.1996 // Monitorul oficial nr. 1-2 din 02.01.1997

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
	publică centrală în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului, la nivel regional și local - autoritățile publice locale (organele locale de arhitectură și urbanism). Principalele cauze care ar explica faptul neînstituirii cadastrului funcțional urban pot fi menționate lipsa resurselor financiare și a personalului calificat în APL, lipsa unei ghidări și inițiative din partea organelor centrale de specialitate, etc. Totuși cu suportul diferitor proiecte au fost pilotate unele platforme/instrumente care cuprind anumite seturi de date (de exemplu gislocal.md elaborat de ANRF cu suportul proiectului Comunitatea Mea implementat de IREX cu finanțarea USAID), dar acestea de departe nu includ toate seturile de date prevăzute de HG 1300/2001.			
	Cadrul legal și de reglementare nu definește condițiile și parametrii pentru ca seturile de date să fie prezentate în formă digitală. De asemenea lipsește un mecanism de responsabilizare și penalizare pentru neprezentarea sau prezentarea în format nepotrivit a seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de MDS, precum și pentru neîndeplinirea condițiilor de păstrare și arhivare a seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de MDS.			• Pregătirea unui proiect de lege pentru Includerea cerinței/obligației de a crea și menține un instrument digital pentru păstrarea seturilor de date referitoare la obiectele ce aparțin sistemelor de MDS precum și a cerinței de a prezenta seturile de date în formă digitală la darea în exploatare a noilor obiective.
Evidența obiectelor de infrastructură din cadrul sistemelor de MDS	Evidența obiectelor ce aparțin sistemelor de MDS trebuie să fie asigurată de către proprietarul bunurilor sau de către operatorul de servicii căruia i-a fost delegată gestiunea serviciului și a infrastructurii aferente.²⁵ Legea 1402/2002 prevede la articolul 5, alin. (1) faptul că sistemele publice de gospodărie comunală cu terenurile aferente se inventariază și evidența lor se ține în cadastrele imobiliar-edilitare, organizate la nivelul unităților administrativ-teritoriale conform legii, în vederea identificării, înregistrării și reprezentării pe hărți și planuri cadastrale, precum și în documentația de urbanism și amenajare a teritoriului. Careva probleme specifice privind cadrul normativ referitor la evidența bunurilor aferente serviciilor de gospodărie comunală nu au fost identificate, însă în practică nu toate APL îndeplinesc eficient această			• A se vedea recomandările de mai sus referitoare la cadastrul funcțional urban, în calitate de instrument pentru evidența obiectelor de infrastructură din cadrul sistemelor de gospodărie comunală (tehnic-edilitare).

²⁵ Evidența contabilă a bunurilor (activelor) este o funcție economico-financiară și nu trebuie confundată cu înregistrarea dreptului de proprietate asupra acestor bunuri.

Dimensiuni	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesar/recomandate
	funcție. Pe de altă parte, atunci când APL încheie contractul de delegare a gestiunii serviciului cu operatorul, în mod obligatoriu este anexat inventarul bunurilor mobile și imobile, proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale aferente serviciului furnizat/prestat. Evidența obiectelor de infrastructură din cadrul sistemelor publice de gospodărie comunală este legată și de subiectul cadastrului funcțional urban descris mai sus, dar poate avea loc și în alte forme, inclusiv în softuri specializate sau liste/tabele simple (Word, Excel, etc.).			
Cerințe pentru stabilirea fondului de dezvoltare de către operatorii MDS	Spre deosebire de domeniul AAC, legislația nu prevede stabilirea unui fond de dezvoltare pentru domeniul MDS. În plus, fondurile colectate din contul taxei de salubritate nu au o destinație specială și ar putea fi utilizate de APL și în alte scopuri decât finanțarea MDS.			Includerea fondului de dezvoltare în proiectul legii privind serviciul public de gestiune a deșeurilor care este în curs de elaborare sub egida Ministerului Mediului.

Dimensiunea 5. Cooperarea intercomunitară

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Cadrul legal general privind cooperarea intercomunitară în general și în domeniul MDS	Cadrul normativ referitor la cooperarea intercomunitară este general și lipsesc mecanisme clare pentru inițierea, dezvoltarea și pentru finalizarea unei cooperări intercomunale. Nu există o lege specială privind cooperarea intercomunală, există câteva prevederi specifice în Legea privind administrația publică locală și în Legea serviciilor publice de gospodărire comunală referitoare la cooperarea intercomunală. De asemenea, la nivelul administrației publice centrale nu există o instituție clar mandatată cu dezvoltarea politicilor și legislației în domeniul cooperării intercomunitare sub aspect general și transversal (fiecare minister abordează tangențial acest aspect din perspectiva domeniilor pe care le au în gestiune).			În Parlament a existat o inițiativă legislativă cu referire la Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (ADI), dar acesta nu a fost examinat de Parlament în plen (nici într-o lectură).²⁶ Este necesară promovarea proiectului (eventual de reînregistrat dacă a devenit nul în urma realegerii legislativului), precum și elaborarea unui studiu privind necesitatea dezvoltării cadrului legal favorabil cooperării intercomunitare.
Formele juridice de instituționalizare a cooperării intercomunale	Schimbările recente în codul civil au exclus forma juridică de uniune a persoanelor juridice care era folosită de unele unități administrativ-teritoriale în scopul constituirii asociațiilor de dezvoltare intercomunitară (de exemplu asociația pentru gestionarea deșeurilor în Regiunea de Dezvoltare Sud).			Identificarea formei organizatorico-juridice care ar putea fi folosite de APL pentru crearea asociațiilor intercomunitare fără scop lucrativ. Promovarea proiectului de lege privind ADI-urile înregistrat în Parlamentul RM, cu îmbunătățirile sugerate în procesul de avizare și consultare.
	Aprobarea noii legi privind întreprinderile de stat și municipale și practicile ulterioare fac imposibilă înregistrarea întreprinderilor municipale cu mai mult de un fondator, iar aceasta a fost principala formă juridică/instituțională folosită de APL-uri în scopul inițierii cooperărilor intercomunale.			Modificarea legii cu privire la întreprinderile de stat și municipale pentru a oferi posibilitatea mai multor APL-uri să fondeze în comun o întreprindere municipală (întreprindere municipală cu mai mulți fondatori) așa cum se practica până la adoptarea legii în baza regulamentului model cu privire la întreprinderile municipale.

²⁶ <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5211/language/ro-RO/Default.aspx>

Dimensiunea	Problemele și lacunele identificate	Tendința	Urgența	Acțiuni necesare/recomandate
Stimulente pentru cooperarea intercomunală	Cadrul normativ și sistemul financiar/fiscal în vigoare nu oferă careva stimulente pentru cooperarea intercomunitară. Totuși crearea Fondului de dezvoltare regională și locală este o evoluție pozitivă, pentru că atât pentru proiectele dezvoltare regională, cât și locală se oferă un anumit punctaj pentru proiectele intercomunitare.			Examinarea oportunității de creare și a unor mecanisme de stimulare a proiectelor de cooperare intercomunitară, cum ar fi acordarea de prioritate în cadrul concursurilor de proiecte finanțate din fondurile naționale, posibile facilități fiscale, etc.
Mecanisme de asigurare a durabilității proiectelor de cooperare intercomunitară	Multe inițiative de cooperare intercomunitară, finanțate de donatori sau din fonduri naționale eșuează după o scurtă perioadă (de exemplu consiliul local refuză acceptarea deșeurilor din alte localități partenere, desfacerea acordului de cooperare, etc).			Identificarea unor măsuri de monitorizarea a proiectelor de cooperare intercomunitară finanțate din fonduri naționale și de către partenerii de dezvoltare, responsabilizarea APL-urilor participante pentru a asigura durabilitatea proiectelor respective.

Anexa 1. Legi, acte normative și regulamente în domeniul AAC relevante pentru crearea, organizarea, administrarea, controlul și monitorizarea prestării de servicii de AAC

A. Legi

- Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nr. 303 din 31.12.2013 // Monitorul Oficial nr. 60-65 din 14.03.2014;
- Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006 // Monitorul Oficial nr. 32-35 din 09.03.2007;
- Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28.12.2006 // Monitorul Oficial nr. 29-31 din 02.03.2007;
- Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402 din 24.10.2002 // Monitorul Oficial nr. 14-17 din 07.02/2003;
- Legea privind calitatea apei potabile nr. 182 din 19.12.2019 // Monitorul Oficial nr. 1-2 din 03.01.2020;
- Legea apelor nr. 272 din 23.12.2011 // Monitorul Oficial nr. 81 din 26.04.2012;
- Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30.04.2015 // Monitorul Oficial nr. 131-138 din 29.05.2015;
- Legea condominiului în fondul locativ nr. 913 din 30.03.2000 // Monitorul Oficial nr. 130-132 din 19.10.2000;
- Legea cu privire la Registrul obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitară nr. 150 din 14.07.2014 // Monitorul Oficial nr. 277-288 din 04-08-2014;
- Legea privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale nr. 74 din 21.05.2020 // Monitorul Oficial nr. 153-158 din 26.06.2020;
- Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător nr. 160 din 22.07.2011 // Monitorul Oficial nr. 170-175 din 14.10.2011.

B. Hotărâri de Guvern

- Hotărârea Guvernului nr. 199 din 20 martie 2014 cu privire la aprobarea Strategiei de Alimentare cu Apă și Sanitație (2014-2030) (modificată HG 442 din 01.07.2020)
- Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la / reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă // Monitorul Oficial nr. 29-31 din 28.02.2002;
- Hotărârea Guvernului nr. 506 din 01.11.2019 pentru aprobarea Procedurii-cadru privind organizarea, derularea și atribuirea contractelor de delegare a gestiunii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 346-351 din 22.11.2019;
- Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25.11.2013 pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale // Monitorul Oficial nr. 284-289 din 06.12.2013;
- Hotărârea Guvernului nr. 1466 din 30.12.2016 pentru aprobarea regulamentului sanitar privind sistemele mici de alimentare cu apă potabilă // Monitorul Oficial nr. 60-66 din 24.02.2017;
- Norme sanitare privind calitatea apei potabile (anexa nr.2 la HG nr.934 din 2007) – la moment este în proces de elaborare proiectul HG privind Regulamentul sanitar privind supravegherea și monitorizarea calității apei potabile (de către Min.Săn.)
- Hotărârea Guvernului nr. 802 din 9 octombrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile de deversare a apelor uzate în corpurile de apă. (<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=350109>)
- Hotărârea Guvernului nr. 894 din 12 noiembrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea ghișeului unic în domeniul autorizării de mediu a folosinței speciale a apei. (<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=350368>).

C. Acte de reglementare

Hotărâri ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

- Hotărârea nr. 286 din 17.10.2018 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate // Monitorul Oficial nr. 430-439 din 17.10.2018;
- Hotărârea nr. 355 din 27.09.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 352-359 din 29.11.2019
- Hotărârea nr. 356 din 27.09.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la indicatorii de performanță ai serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 352-359 din 29.11.2019;
- Hotărârea nr. 357 din 27.09.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea regulamentului privind principiile de efectuare a investițiilor în sectorul de alimentare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 352-359 din 29.11.2019;
- Hotărârea nr. 358 din 27.09.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Caietului de sarcini – cadru al serviciului public de aprovizionare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 352-359 din 29.11.2019;
- Hotărârea nr. 359 din 27.09.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Contractului-cadru de furnizare/prestare a serviciului public de aprovizionare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 352-359 din 29.11.2019;
- Hotărârea nr. 489 din 20.12.2019 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Metodologiei de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate // Monitorul Oficial nr. 55-61 din 21.02.2020;
- Hotărârea nr. 180 din 10.06.2016 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la stabilirea și aprobarea, în scop de determinare a tarifelor, a consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemele publice de alimentare cu apă // Monitorul Oficial nr. 206-214 din 15.07.2016;
- Hotărârea nr. 270 din 16.12.2015 a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Metodologiei privind aprobarea și aplicarea tarifelor la serviciile auxiliare prestate consumatorilor de către operatorii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare // Monitorul Oficial nr. 55-58 din 16.12.2015.

Standarde și normative în construcții

- NCM G.03.01:2017 pentru Stații de capacitate mică de epurare a apelor uzate comunale, aprobat prin Ordinul nr. 382 din 19.12.2017 al Ministerului Economiei și Infrastructurii.
- NCM G.03.02:2015 pentru Rețele și instalații exterioare de canalizare, aprobat prin Ordinul nr. 56 din 25.04.2016 al Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.
- Regulamentul privind principiile de bază în proiectarea și construcția sistemelor exterioare de alimentare cu apă a localităților mici cu un consum sub 200 m³/zi, aprobat prin Ordinul nr. 179 din 04.04.2018 al Ministerului Economiei și Infrastructurii.
- Codul de Practici G.03.08: 2020 care introduce noi norme permanente pentru proiectarea și construcția sistemelor de alimentare cu apă potabilă la scară mică (până la 200 m³ / zi) în Republica Moldova (aprobat prin Ordinul Ministrului Economiei și infrastructurii din RM nr. 162 , din 01 septembrie 2020).
- СНиП 2.04.02-84* Водоснабжение. Наружные сети и сооружения.
- NCM G.03.03:2015 (MCH 4.01-02) "Instalații interioare de alimentare cu apă și canalizare", aprobat prin ordinul Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor nr. 124 din 18.11.2015 (Monitorul Oficial, 2015, nr. 317-323, art. 2267);
- NCM G.03.01-2012 Stații de capacitate mică de epurare a apelor uzate comunale, aprobat prin ordinul Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor nr. 48 din 15.04.2013 (Monitorul Oficial, 2013, nr. 104-108, art. 584);
- CP D.01.06-2012 Determinarea limitelor admisibile de substanțe nocive în debitele (scurgerile) superficiale pentru condițiile Republicii Moldova;

- CP G.03.01-2006 Proiectarea și montarea conductelor sistemelor interioară de alimentare cu apă rece și fierbinte cu utilizarea țevelor de oțel cu acoperire de polimeri;
- CP G.03.02-2006 Proiectarea și montarea conductelor sistemelor de aprovizionare cu apă și canalizarea din materiale de polimeri;
- CP G.03.03-2011 Proiectarea și montarea conductelor subterane de alimentare cu apă din țevi de masă plastică cu fibre de sticlă;
- CP G.03.04-2011 Proiectarea, montarea și exploatarea sistemelor de canalizare interioară din țevi din polipropilenă;
- CP G.03.05-2011 Proiectarea și montarea sistemelor interioare de alimentare cu apă și încălzire a clădirilor din țevi de cupru;
- CP G.03.06-2011 Proiectarea și montarea conductelor subterane de canalizare din țevi din materiale plastice armate cu fibre de sticlă;
- CP G.03.07:2016. Sisteme de epurare biologică naturală a apelor uzate comunale în filtre plantate cu macrofite (fitofiltre);
- CP G.04.11.-2013 Metodologia de calcul a pierderilor de căldură, a volumului neînregistrat de apă caldă, a pierderilor de apă caldă în sistemele comunale de alimentare cu apă caldă menajeră.
- СНиП 3.05.04-85 Наружные сети и сооружения водоснабжения и канализации. Правила производства и приёмки работ;
- СНиП 3.05.05-84 Технологическое оборудование и технологические трубопроводы;
- Пособие по проектированию сооружений для забора подземных вод (к СНиП 2.04.02-84);
- Пособие по проектированию сооружений для очистки и подготовки воды (к СНиП 2.04.02-84*);
- Пособие по определению толщин стенок стальных труб, выбору марок, групп и категорий сталей для наружных сетей водоснабжения и канализации (к СНиП 2.04.02-84 и СНиП 2.04.03-85);
- СНиП 2.03.11-85 Защита строительных конструкций от коррозии;
- СН 456-73 Нормы отвода земель для магистральных водоводов и канализационных коллекторов.

Anexa 2. Legi, acte normative și regulamente în domeniul MDS relevante pentru crearea, organizarea, administrarea, controlul și monitorizarea prestării de servicii de MDS

A. Legi:

- Legea privind deșeurile nr. 209 din 29.07.2016 // Monitorul Oficial nr. 459-471 din 23.12.2016
- Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006 // Monitorul Oficial nr. 32-35 din 09.03.2007;
- Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din 28.12.2006 // Monitorul Oficial nr. 29-31 din 02.03.2007;
- Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402 din 24.10.2002 // Monitorul Oficial nr. 14-17 din 07.02/2003;
- Legea privind protecția mediului înconjurător nr. 1515 din 16.06.1993 // Monitorul Oficial nr. 10 din 30.10.1993;
- Legea cu privire la locuințe nr. 75 din 30.04.2015 // Monitorul Oficial nr. 131-138 din 29.05.2015;
- Legea condominiului în fondul locativ nr.913 din 30.03.2000 // Monitorul Oficial nr. 130-132 din 19.10.2000;
- Legea cu privire la Registrul obiectivelor de infrastructură tehnico-edilitară nr. 150 din 14.07.2014 // Monitorul Oficial nr. 277-288 din 04-08-2014;
- Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător nr. 160 din 22.07.2011 // Monitorul Oficial nr. 170-175 din 14.10.2011

B. Hotărâri de Guvern

- Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la / reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă // Monitorul Oficial nr. 29-31 din 28.02.2002;
- Hotărârea Guvernului nr. 212 din 07.03.2018 pentru aprobarea Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice // Monitorul Oficial nr. 95-104 din 23.03.2018;
- Hotărârea Guvernului nr. 682 din 11.07.2018 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional automatizat "Managementul deșeurilor" // Monitorul Oficial nr. 267-275 din 20.07.2018
- Hotărârea Guvernului nr. 561 din 31.07.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje // Monitorul Oficial nr. 212-220 din 21.08.2020
- Hotărârea Guvernului nr. 696 din 11.07.2018 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală // Monitorul Oficial nr. 295-308 din 10.08.2018
- Hotărârea Guvernului nr. 637 din 27.05.2003 privind controlul transportării transfrontaliere a deșeurilor și eliminării acestora // Monitorul Oficial nr. 99 din 06.06.2003;
- Hotărârea Guvernului nr. 99 din 30.01.2018 pentru aprobarea Listei deșeurilor // Monitorul Oficial nr. 33-39 din 02.02.2018
- Hotărârea Guvernului nr. 501 din 29.05.2018 pentru aprobarea Instrucțiunii cu privire la ținerea evidenței și transmiterea datelor și informațiilor despre deșeuri și gestionarea acestora // Monitorul Oficial nr. 176-180 din 01.06.2018;
- Hotărârea Guvernului nr. 586 din 31.07.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea bateriilor și acumulatorilor și deșeurilor de baterii și acumulatori // Monitorul Oficial nr. 221-225 din 28.08.2020

C. Acte de reglementare

- Documentul normativ CP A.09.04-2014 "Gestionarea deșeurilor din construcții și demolări" aprobat prin ordinul nr. 107 din 28.07.2014 al Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor // Monitorul Oficial nr. 249-255 din 22.08.2014

Anexa 3. Normative ce reglementează activitatea operațională a operatorilor din domeniul AAC care necesită să fie elaborate și aprobate

- Norme de timp pentru service tehnic și reparații ale sistemelor de alimentare cu apă și de canalizare:
 - Partea I. Sisteme și instalații de alimentare cu apă și canalizare;
 - Partea II. Rețele de alimentare cu energie electrică, echipamente electrice, dispozitive de măsurare și control, instrumente de automatizare și lucrări auxiliare
- Aceste norme de timp vor fi utilizate pentru a norma munca lucrătorilor, pentru a determina manopera implicată pentru sarcini specifice, pentru a calcula normele de personal și pentru a stabili procedurile normate, pentru a pregăti calcule și pentru a estima întreținerea planificată și repara echipamentele.
- Norme de timp pentru lichidarea daunelor la utilități și echipamente - vor stabili normative pentru intervenții în caz de avarii.
- Normativ pentru utilizarea materialelor pentru întreținerea și repararea sistemelor de apă și apă uzată - normele vor fi recomandate pentru planificarea materialelor, pentru calcularea materialelor, pentru organizarea ofertelor de achiziții și pentru semnarea contractelor cu companiile care furnizează materiale.
- Norme de timp recomandate, norme de întreținere și reabilitare a surselor de alimentare cu apă necentralizate (fântâni, bazine de apă) - normele vor reglementa activitățile lucrătorilor, vor determina complexitatea lucrărilor executate, vor planifica numărul de personal și vor stabili standardul care se va aplica pentru reabilitarea surselor de apă.
- Instrucțiuni privind crearea stocurilor de piese de schimb, materiale și echipamente pentru înlocuirea echipamentelor avariate și readucerea în funcțiune a apei potabile și a sistemelor de canalizare - instrucțiunea stabilește modul de configurare, utilizare și întreținere a inventarelor de materiale și echipamente pentru efectuarea lucrărilor urgente de reabilitare și creșterea eficienței funcționării sistemelor de alimentare cu apă și canalizare.
- Norme pentru piese de schimb, materiale și echipamente pentru reparații la companiile de alimentare cu apă și canalizare;
- Reguli privind securitatea muncii în exploatarea sistemelor de alimentare cu apă și de canalizare în Republica Moldova - regulile trebuie să stabilească cerințe de bază pentru protecția muncii lucrătorilor angajați în exploatarea sistemelor de apă și de canalizare, fiind comune tuturor organizațiilor cu diferite forme de proprietate și forma juridico-organizațională;
- Norme privind numărul angajaților pentru companiile de alimentare cu apă și canalizare - normele vor fi utilizate pentru stabilirea sarcinilor standard și, de asemenea, pentru planificarea numărului necesar de angajați din companiile de alimentare cu apă și canalizare.